İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KONUT VE YAKIN ÇEVRESİNDE KALİTE KAVRAMININ DEPREM SONRASI KALICI KONUTLARINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YALOVA SUBAŞI KALICI DEPREM KONUTLARI RNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Burçak TAŞPINAR
502991164

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 27 Ocak 2003
Tezin Savunulduğu Tarih : 24 Ocak 2003

Tez Danışmanı : **Prof.Dr. Mine İNCEOĞLU**
Diğer Jüri Üyeleri **Prof.Dr. Nur Esin ALTAŞ (İ.T.Ü.)**
Prof.Dr. Altan AKI (Y.T.Ü.)

ŞUBAT 2003

ÖNSÖZ

Konutta kalite ve kalitenin yaşamsal önemi, yaşadığımız 17 Ağustos 1999 Kocaeli depreminin sonrasında, toplum olarak hep birlikte tekrar düşünmeye başladık.

Bu dönemin ardından toplum olarak rahatsız olduğumuz ve yakındığımız kalitesiz mimari ürünleri üretmeme heyecanıyla ,başladığım bir mesleki deneyim ve deneyimde sırasındaki gözlemlerim, fiziksel çevre kalitesine birey olarak katkı sağlayabilmek ihtiyacını ve bu tezin ana fikrinin oluşmasında etken olmuştur.

Bu tezin ortaya çıkmasında özen ve sabırla bana yol gösteren hocam Prof.Dr.Mine İNCEOĞLU'na ,düşünsel aşamasında yaratıcı fikirleriyle bana yol gösteren Orçun KEPEZ'e, tezin hayata geçirilmesi aşamasında ilgi ve yardımlarını esirgemeyen Batuhan YALNIZ'a ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Aralık,2002

Burçak TAŞPINAR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TABLO LİSTESİ	**vi**
ŞEKİL LİSTESİ	**vii**
ÖZET	**viii**
SUMMARY	**x**
1. GİRİŞ	**1**
1.1. Tezin Ana fikri ve Kapsamı	3
1.2. Problemin Tanımı ve Amacı	4
1.3. Tezin Yöntemi ve Kullanılabilirliği	5
2. KONUT ve YAKIN ÇEVRESİNDE KALİTE KAVRAMI	**6**
2.1. Tasarım kalitesi	7
2.1.1. Çevreyle ilişkiler	9
2.1.2. İmaj	9
2.1.3. Estetik Kalite	11
2.2. İşlevsel kalite	13
2.2.1. Mekansal Gereksinmeler	13
2.2.2. Fiziksel Çevre	14
2.3. Yapım kalitesi	15
2.3.1. Strüktür	15
2.3.2. Teknoloji ve Malzemeler	15
2.3.3. Detaylar	16
2.4. Sosyal kalite	17
2.5. Konut Tasarımında Kalite Kavramı	18

2.6. İkinci Bölümün Sonuçları 19

3. KALİTE KAVRAMI VE PARAMETRELERİNİN DEPREM KONUTLARI VE YAKIN ÇEVRESİNDE ARAŞTIRILMASI 21

3.1. Araştırmanın amacı 21

3.2. Araştımada kullanılacak veri tabanının oluşturulması 21

3.2.1. Araştırmada kullanılacak yöntem ve örneklemler 22

3.2.2. Araştırmada geliştirilerek kullanılan model 28

3.2.3. Araştırmada yararlanılan örnek değerlendirmeler 32

3.3. Araştırma Alanının Özellikleri 34

3.3.1. Anket uygulanan alandaki kısımların seçilmesi 41

3.4. Anket formunun oluşturulması 48

3.5. Üçüncü Bölümün sonuçları 49

4. YALOVA SUBAŞI DEPREM KONUTLARINDA KALİTE KAVRAMI VE PARAMETRELERİNİN KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRİLMESİ 50

4.1.Araştırmada Yer Alan Kişilerin Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikleri 50

4.1.1. Ailenin büyüklüğü 50

4.1.2. Görüşülen Kişinin Cinsiyeti 51

4.1.3. Görüşülen Kişinin Yaşı 51

4.1.4. Görüşülen Kişinin İşe Ulaşım Durumu 52

4.1.5. Görüşülen Ailenin sosyo-ekonomik özellikleri 53

4.2. Araştırma Yapılan Konutların ve Yakın Çevresinin Özellikleri 53

4.3.Araştırma Yapılan Kişilerin Eski Konutlarının Özellikleri 54

4.4. Araştırma Değişkenleri ve Kalite Parametreleri Arası İlişkilerin Saptanması 55

4.4.1. Objektif değişkenler ve kullanıcıların kişisel özellikleri ilişkileri 56

4.4.2. Konut özellikleri ile çevresel algılama,memnuniyet,beklenti arasındaki ilişkiler 60

4.4.3. Önceki konutla,kullanılan konut arasındaki farlılıklara bağlı memnuniyet ve kalite değişimi 61

4.4.4. Kalite kavraınının sosyo-ekonomik özelliklere göre farklılığı kalite kavramı 62

4.4.5. Dördüncü bölüm sonuçları 67

5. SONUÇLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME 68

5.1. Bulgular 68

2. Öneriler 74

5.3. Tartışma 75

KAYNAKLAR 77

EKLER 80

ÖZGEÇMİŞ 85

TABLO LİSTESİ **Sayfa No**

Tablo 3.1. Çevrenin öğrenilmesi 22
Tablo 3.2. Tavır-Davranış modeli 24
Tablo 3.3. Fiziksel Çevre Parametreleri Modeli 25
Tablo 3.4. Nitelik Değerlendirme Modeli 26
Tablo 3.5. Konut ve Yakın Çevre Kalite Ölçütlerini Belirleyici Kavramsal Model 27
Tablo 3.6. Konut ve Y. Ç. Kalite Ölçütleri Belirleyici Geliştirilmiş Model 31
Tablo 3.7. Estetik Değer Kavramın üzerine Değerlendirme ve Tercihler..... 32
Tablo 4.1. Örneklemdeki Ailelerin Büyüklükleri..... 51
T**ablo 4.2**. Örneklemde Görüşülen Kişilerin Cinsiyeti 51
Tablo 4.3. Örneklemde Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımları..... 52
Tablo 4.4. Görüşülen Kişinin İşe Ulaşım Durumu..... 52
Tablo 4.5. Örneklemde Görüşülen Kişilerin Meslekleri 52
Tablo 4.6. Örneklemde Görüşülen Ailelerin Konutları Sahibiyet Durumu 53
Tablo 4.7. Örneklemde Görüşülen Ailelerin Gelir Grubu..... 53
Tablo 4.8. Ailelerin yaşadıkları konutların fiziksel özellikleri..... 54
Tablo 4.9. Ailelerin yaşadığı eski konutların genel özellikleri 55
Tablo 4.10. Konut ve çevresi genel değerlendirme..... 56
Tablo 4.11. Konut çevresinden taşınma isteği 57
Tablo 4.12. Konutta beğenilen özellikler 58
Tablo 4.13. Konutla ilgili şikayetler..... 58
Tablo 4.14. Konut nitelikleri memnuniyeti 59
Tablo 4.15. Değişkenler ve Demografik Özellik İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları 64
Tablo 4.16. Değişkenler ve Konut Özellikleri İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları . 65
Tablo 4.17. Değişkenler ve Sosyo-Ekonomik Özellikler İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları 66

ŞEKİL LİSTESİ **Sayfa No**

Şekil 3.1. Tasarım Sürecinde Tip1 konut bloğu için yapılan 3 boyutlu model 35

Şekil 3.2. Tasarım Sürecinde Tip4 Konut bloğu için yapılan 3 boyutlu model..... 35

Şekil 3.3. Tip 1 Konut Plan Şeması (Tünel Kalıp Yapım Sisitemi) 36

Şekil 3.4. Tip 4 Konut Plan Şeması (Tünel Kalıp Yapım Sistemi) 37

Şekil 3.5. Kalıcı Deprem Konutları Arazisi İstimlak Öncesindeki Durumu 38

Şekil 3.6. Yalova-Subaşı Kalıcı Deprem K. Hafriyat ve Subasman Aşamaları 39

Şekil 3.7. Yalova –Subaşı Kalıcı Deprem K. Kaba İnşaat Aşaması..... 40

Şekil 3.8. Yalova –Subaşı Kalıcı Deprem K. Projenin Peysaj Aşaması..... 40

Şekil 3.9. Anket uygulanan örneklem bölgesi genel haritası..... 42

Şekil 3.10. Araştırma Alanı Konut Uygulamaları 43

Şekil 3.11. Anket uygulanan 1.kısım haritası 44

Şekil 3.12. Araştırma Alanı 1.Kısım Perspektifler 45

Şekil 3.13. Anket uygulanan 2.kısım haritası 46

Şekil 3.14. Araştırma Alanı 2.Kısım Perspektifler 47

Şekil 5.1. Konut Bloğu Ortak Kullanım Alanı 70

Şekil 5.2. Konut Bloğu Ortak Kullanım Alanları Perspektifleri..... 71

Şekil 5.3. Konutlarda Yapılan Değişiklikler:Balkon Kapama Örnekleri 73

ÖZET

KONUT VE YAKIN ÇEVRESİNDE KALİTE KAVRAMININ DEPREM SONRASI KALICI KONUTLARINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YALOVA SUBAŞI KALICI DEPREM KONUTLARI ÖRNEĞİ

Yaşam kalitesinin belirleyici faktörü olan konut, çevresinin; niteliği ve düzeyi insani ilişkiler ağını ve kentlerin gelişimini oluşturduğundan büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, konut ve yakın çevresinde kaliteyi oluşturan parametrelerin geniş kapsamda ele alınması, parametreler yardımıyla her türlü konut örneğinin analiz edilerek, analiz sonucu olarak değerlendirilen toplumsal isteklerin göz önünde tutulması büyük önem kazanmaktadır.

Konut ve çevresini oluşturan bileşenlerin, kullanıcıların gereksinim ve beklentilerini karşılayabilmesi için kalitelerin arttırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda bu tezde ortaya konan ana amaçlar;

- Konut yakın çevresi ile ilgili kalite parametrelerini irdelemek,
- Konut ve yakın çevresi kalite parametrelerini elde etmek amacıyla örnek alınan çerçeve modeli geliştirmek,
- Ortaya konan yöntem, teknik ve modelleri kullanıcı değerlendirmeleri yoluyla kalıcı deprem konutları bölgesinde deneyerek, analitik bir çalışma yapmak,
- Geliştirilen model aracılığıyla incelenen kalite parametrelerin, konut ve afet konutları tasarım ve çalışmalarına ışık tutması için organize veri birikimini sağlamaktadır.

Beş bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde genel olarak kalite ve nitelik, kavramına değinilerek; mimaride özellikle de konutta kalite eksiklerinin ortaya çıkardığı sorunlar saptanmıştır.

Çözüme yönelik kuramsal çerçeve ve modellerin deprem konutları gibi farklı statüdeki konutların da örnek alınarak değerlendirilmesi sonrasında tasarıma yansıtılması gerekliliği konuya giriş ve ön bilgiler halinde sunulmaktadır. Problemin tanımı, tezin amacı, kapsamı, yöntemi açıklanarak tezin kurgusu yapılmıştır.

İkinci bölümde, konut ve yakın çevresindeki kalite kavramı ve parametreleri açıklanarak parametrelerin ilişkileri, irdelenmiştir.

Üçüncü ve dördüncü bölümde, geliştirilen modele dayalı olarak kullanım sonrası değerlendirmeler ile, anket çalışmasında kullanılacak değişkenler saptanmaktadır. Bu değişkenlere bağlı olarak kullanıcıların kalite anlayışını deprem sonrasında da araştırabilmek için, Yalova – Subaşı Kalıcı Deprem konutları ve çevresindeki

niteliksel sorunları saptamaya yönelik bir alan çalışmasının verilerini elde etmek amacıyla bir anket formu hazırlanmıştır. Elde edilen veriler ise sözel ve sayısal olarak ele alınarak, değerlendirilmektedir.

Sonuç bölümünü oluşturan beşinci bölümde ise çalışmanın genel değerlendirmesi yapılmaktadır.

SUMMARY

EVALUATING THE CONCEPT OF QUALITY AND VARIABLES OF THE DOMICILE AND ITS NEAR ENVIRONMENTS :YALOVA SUBASI PERMANENT EARTH QUAKE HOUSING EXAMPLE

As a determinitive factor of living quality, domiciles and its near environments are important for creation the human network and the development of the cities. For this reason , quality variablesof the domicile and its near environment must be in handled full respect.

By the help of the quality variables ,different kinds of housing examples can be analyzed and resulting of those analysis, as they are human needs.

In order to satify the expectations and the satisfaction of the habitants ;the variables of the domicile and the near environments quality must be decreased

In this study purposed main aims are :

To analize the quality variables of the domicile and thr near environments,

To improve the model that was taken as an example for using as a criterion in the quality of domicile and the near environments,

Trying the method ,technique and the plans in the envisagement of the permanent earth-quake housing area and making an analitic research

The data obtained from the research which carried out for quality on envisagement will be expected to meet demands in production and access progreses of domiciles and disaster housing

This study, in general consists of five main sections;

In the first section the quality and qualifications are explained in terms and deficiency of quality in architecture, accured problems and the effects of this problems were explained.

Quality problem affects on the habitants was determined, and the identification of these problems, the theoretical and model solutions for problems and the necessarity of this reflections of the solutions, to the envisagements, are presented as a preface

In the second section, firstly the theoritical base of this study is built and some approaches, models are summerized to solve the problems which existed in the first part of this section.

In the third, and fourth section, the variables, which will be used,in the poll and the after used interpretations are determined accordindg to the improved plan.

In order to determine the changes in the quality concept and its variables; and also to find out the advanced qualified problems in Yalova-Subaşı Permanent Earthquake Housing Area, a new public survey form is prepared for making a case study. The obtained data will be both alfha and numerically determined.

In the last section of this study a general interpretation is done.

1. GİRİŞ

Endüstrileşme, globalleşme ve küreselleşme sonucu dünyada ortaya çıkan gelişmelerden etkilenerek, her konudaki disiplin ve organizasyonun ortak ve evrensel istemler geliştirmeye başlaması standardizasyon ve nitelik konusunu gündeme getirmiştir.

Yükselen refah düzeyi her alanda, özellikle üretim alanında 'Toplam Kalite' kavramının gelişmesine ve benimsenmesine buna bağlı olarakta, üretimin her alanında yayılmıştır. Yapı sektöründe de standardizasyon ve kalite istemi en yaşanılan mekanlar olan konutlarda, nitelik ve kalite tartışmalarının ve araştırmaların yapılmasına sebep olmuştur.

Yapı sektörünün en önemli problemlerinden biri mevcut konut stoğu ve konut ihtiyacıdır. Yaşam kalitesinin belirleyici faktörü olan konut ve çevresi, insani ilişkiler ağını ve kentlerin gelişimini oluşturduğundan bu konu her zaman için önemini korumuştur. Sayısal konut açığının kapatılabilmesi yönünde kaynakların sınırlılığı ve özellikle alt gelir grupları için konut edinme güçlükleri nedeniyle toplu konut ve çevrelerinin niteliğininde belirli bir düzeyde olması bu problemde önem kazanmaktadır Uygun çevrelerin oluşturulması konutun niteliksel açıdan incelenmesini gerektirir. Kulllanıcıların algılama ve davranış biçimlerinin ele alınmasını gerekli kıldığı için, son yılarda farklı semt ve bölgelerin niteliksel durumları veya memnuniyet düzeylerinin kullanım sonrası değerlendirme çalışmaları yoluyla karşılaştırmalı olarak yapılması, konut sayısı kadar konut kalitesinin de önemi üzerinde durulması oldukça önem kazanmıştır.

Bulunduğu coğrafya itibarı ile aktif deprem kuşağında yer alan ülkemizde, günümüze kadar kentsel bölgelerde meydana gelen depremlerde oluşan can ve mal kaybının büyük bölümünün, bölgenin fiziki koşullarının dikkate alınmaması, inşaat uygulamalarında gerekli kalitenin ve denetimin sağlanmaması ve kullanıcıların deprem, ve konutlarının depreme karşı performansları konusunda yeterli bilince sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır.

Özellikle büyük kentlerde yerel ve merkezi yönetimlerin kent planlama aşamasında popülist politikalar izlemesi ve afet yönetimi konusunda zayıf kalması bunun yanında plansız konut alanlarında yer alan konut stoğunun depreme çok dayanıksız olması,ve kullanıcıların tercihlerini belirlerken deprem riskini göz ardı etmesi;meydana gelen depremlerin hasar riskini arttırmıştır.

Gelecekte olması beklenen depremlerin hasar etkisinin azaltılabilmesi için alınması gereken önlemler, iki farklı aşamada değerlendirilebilir.Bunlardan ilki merkezi ve yerel yönetimlerin geliştirecekleri etkin bir denetim mekanizması ile hasar riskinin azaltılması dır. İkinci grubu oluşturan önlemler ise; toplumun her kesiminin (kullanıcıların; tasarımcıların, üreticilerin, v.b.) deprem ve hasar nedenleri konusunda bilinçlendirilmeleridir.

Günümüze kadar meydana gelen depremlerde oluşan can ve mal kaybının çoğu, konut amaçlı kullanılan yapılardan kaynaklanmıştır. Gelecekte olması beklenen depremlere yönelik geliştirilen deprem senaryolarında öngörülen hasarın büyük bölümün konut stoğu üzerinde yoğunlaşması, kullanıcı tercihlerinin bilinçlendirilmesinde ve iyileştirilmesinde, konut pazarının esas alınmasına sebep olmuştur.

Konuttaki kalite problemleri yalnızca konut üretimindeki nitelik problemleri ile ilgili değil konuyla ilgili bütün birimlerin; tasarımda ve planlama aşamalarında, konuya özel bir önem göstermesi, kullanıcı gereksinmelerini ve nitelik, nicelik olarak ihtiyaçları karşılamasıyla da bağlantılıdır.

Bu ihtiyaç, gereksinme ve beklentilerin karşılanması, ancak kullanım sonrası değerlendirmelerin ve bu konuda yapılan kuramsal çerçeve ve modellerin tasarıma yansıtılması ile mümkün olabilecektir.

Sadece afet konutu olarak değil sosyal konut olarakta ele alınabilecek deprem konutlarının uygulama ve tasarımdaki başarısı; farklı ihtiyaç, beklenti ve gereksinmeler sistemi; buna bağlı olarak da kalite kavramı araştırmalarının konutla ilgili bundan sonra yapılabilecek bütün çalışmalara yararlı olabilecek veriler sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.1. Tezin Ana fikri ve Kapsamı

Konut nitelikleriyle ilgili çeşitli değerlendirme ve tespit çalışmaları, özellikle son yıllarda toplu konut üretiminin de artmasıyla daha fazla önemsenmektedir. Yapılan bu çalışmalar genellikle konutta sayısal ve niteliksel sorunların yaşandığı büyük kentlerimizde ele alınmış olup farklı semt ve bölgelerin niteliksel durumları ve memnuniyet düzeyleri, kullanım sonrası değerlendirme çalışmaları yoluyla karşılaştırmalı olarak incelenmiştir

Deprem konutları tasarımına büyük ölçüde ışık tutması beklenen veri birikimi, toplu konut araştırmalarından da yararlanmalıdır.

Bu bağlamda, kalite arayışlarının ve bu konuda yetersizliklerin kişisel ve güncel gözlemlerle de tespit edildiği deprem konutlarında, şu ana kadar bu yönde hiçbir çalışmanın yapılmamış olması bu araştırmanın oluşumunda önemli bir etken olmuştur.

17 Ağustos gibi büyük bir deneyim yaşayan toplumumuzun, bu deneyimden nasıl sonuçlar çıkardığı konutta kalite tartışma ve araştırmaların süreç ve sonuçlarını etkileyebilecek önemdedir.Bu bağlamda deprem sonrası kalıcı afet konutları ve kullanıcılarının, normal konutlar ve normal kullanıcılar olarak değerlendirilmemesi ve farklılıklarının belirlenmesi önemlidir ve kalite araştırmalarını etkileyebilecek niteliktedir.

Bu nedenle, özellikle depremzede olarak tanımlanan kullanıcıların konut ve çevresindeki aradıkları kalite ile ilgili beklentileri,yaşadığı hızlı sosyal ve fiziksel değişimin v.b. duygusal davranışlarının bulunduğu çevreye ne ölçüde etkilediği; ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanmadığı takdirde meydana gelen psikolojik, sosyal-fiziksel durumların ve memnuniyet düzeylerinin tespiti ile, örneklem bölgesindeki kalite kavramının ne ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, özellikle deprem konutu kullanıcıları incelenerek, kullanıcılardaki algılama, duygu, v.b. nedenlerle oluşan kalite isteminin konut ve yakın çevresinin hangi özelliklerine bağlı olarak değiştiği sosyal, fiziksel, işlevsel ve estetiksel parametreler irdelenerek araştırılmıştır.

1.2. Problemin Tanımı ve Amacı

Refah düzeyi ve performansın buna bağlı olarak, artan kullanıcı isteklerinin zaman içinde artmasıyla kalite kavramı, kullanıcı isteklerine uygunluk olarak değişmiştir. Süreç içerisindeki değişimler sonucunda kullanıcıların kültürel ve psiko-sosyal özelliklerine bağlı olarak algılama, memnuniyet ve beklentileri değişebilir, bu dinamik sürecin ortaya çıkardığı konut ve yakın çevresine ilişkin kalite yetersizlikleri ve sorunların tanımlanması ve ortaya çıkarılması gereklidir.

Bu çalışma kapsamında, bu sorunlara çözüm olabilecek ve konut yakın çevresi niteliksel değerlendirmelerine olanak sağlayacak kavramsal modeller incelenerek somut değerler elde edilmeye çalışılmaktadır. Geliştirilen kullanım sonrası değerlendirme modelinde, kullanıcı ve konut çevresi özelliklerinin, konut ve çevresinin özelliklerinin ve sosyo-kültürel özelliklerin birbiriyle direkt ilişkili olduğu varsayılarak bu özelliklerin belirleyici olduğu ele alınmıştır. Bu belirleyiciler aracığıyla, bilişsel, duygusal ve davranışsal parametrelerle arası bağlantı kurularak konut çevresinin niteliksel ölçütü ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada geliştirilerek yararlanılan modelde, belirleyicilerin, bilişsel, duygusal, davranışsal etkileşimi sonucu tavır belirleyici çevresel değerlendirme sonuçlarına göre, çevrenin niteliksel ve niceliksel duurumunu tayin edecek kararlar dolayısıyla tasarıma ışık tutacak ölçütler oluşmaktadır. Özetle tercih ve tutumlar kullanıcıların konut çevresindeki durumlara karşı tepki veya yanıtlarını beklenti içinde olma, memnun olma gibi açıklamakta, bu yanıtlar ise çevresel değerlendirmelere bütünsel olarak etki ederek niteliksel ölçütleri ortaya koymaktadır.

Ayrıca belirleyicilerin süreç içinde değişimlerinin söz konusu olması, değerlendirmelerin, doğal olarak ölçütleri oluşturan kararların da değişken olacağını göstermektedir. Kararların deneyim olarak değerlendirmeler bütününe tekrar etkidiğini düşünerek bu mekanizmada değerlendirmelerin feed –back edildiği kabul edilmiştir.

1.3. Tezin Yöntemi ve Kullanılabilirliği

Bu çalışmada, konutta ve yakın çevresinde kalite kriteri olarak, kullanıcıların memnuniyet değerleri incelenmiş, bu konudaki benzer karşılaştırmalı araştırmalar da örnek alınarak, deprem sonrası kalıcı afet konutu kullanıcılarında yapılan gözlem ve anketlerle; ortaya çıkan sonuçlar örnek araştırmalarla karşılaştırılarak kullanıcıların kalite kavramı ve bu kavramın değişimi irdelenmiştir.

Konut ve yakın çevresindeki kalite sorunlarına çözüm olabilecek yeni tasarımlar için, veri elde etmek açışından kullanıcı değerlendirmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu yönde yapılan çalışmalarda insan etkeninin algılama, duygu ve davranış biçimlerinin ve bunlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilme sürecine yönelik somut sonuçlara ulaşmak, ve nitelikli çevrelerin oluşum süreci içinde veri tabanı elde edilmesi açısından, bu tezin kullanabilirliği ümit edilmektedir.

Analizlerden elde edilen sonuçların, konutla deprem konutu arasında olması gereken farklılıklara dikkat çekmesi; kaliteli deprem konutları ve bölgelerinin tasarlanması ve uygulanmasında yol gösterici olması beklenmektedir.

2. KONUT ve YAKIN ÇEVRESİNDE KALİTE KAVRAMI

Kalitenin çeşitli kaynaklarda değişik tanımları yapılmıştır.Türkçede kalite kavramı, sözlük anlamı ‘bir şeyin iyi veya kötü olma özelliği, nitelik, vasıf ’ şeklinde tanımlanmaktadır. Kalitenin bileşenlerinin tanımlanabilmesi ise kalite kavramınını genel olarak anlamak için gereklidir.Konuyla ilgili çalışmalarda ise kavramın çeşitliliğine bağlı olarak ,farklı yönlerde incelenerek farklı bileşenler çerçevesinde tanımlanmaya çalışılmıştır.

Günlük yaşamda kalite kavramı , kötü olduğu belirtilmediği takdirde tek başına , iyi nitelikli olma anlamında kullanılmaktadır, aynı zamanda kalitenin kavramıyla ilgili tanımlar yapılırken üstünlük, mükemmellik ve ercih edilebilirlik gibi kişisel ve toplumsal değerlerinde yüklendiği görülür.Yalnızca üstünlük değerlerini yansıtan bir nitelik değil,bu niteliği ölçmekten ve çeşitli kıstaslarla karşılaştırmaktan da gündeme gelmesiyle kalite kavramı belirli amaçları sağlamanın ve belirli düzeylere ulaşmanın da bir ölçüsü haline gelmiştir.Amaçların açık olarak saptanması için ise,öncelikle söz konusu gereksinmelerin neler olduğunun belirlenmesi gerekir.Amaç ve uyum niteliği şeklinde bir tanıma indirgenebilen kalite kavramının daha geniş bir kapsamda irdelenebilmesi için bu kavramların belirlenebilmesi gerekir.

1. Kalitenin söz konusu olduğu konudaki gereksinmeler,

2. Bu gereksinmelerin niteliklerini belirleyen göstergeler,

3. Bu göstergelerin yeterli olup olmadıklarını saptayacak kıstaslar. PULTAR,M.,(1994)

Garvin ,Tülbentçi (1998) Garvine göre ürüne göre ürüne yönelik kalitenin sekiz boyutu şöyle idi:

1-Performans-İşlevsellik

2-Özellikler

3-Güvenilirlik

4-Uygunluk

5-Dayanıklılık

6-Faydalılık,Servis yapabilirlik

7-Estetik

8-Görünen(algılanan) Kalite

Bu kalite bileşenlerinin çeşitli kaynaklarda çeşitli yorumları bulunmaktadır. Araştırma kapsamında, konut ve yakın çevresindeki kalite kavramı bu bölümde ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Tasarım kalitesi

Yapılan araştırmalar, toplumsal isteklerin ve gereksinmelerin gözönünde tutulmasının ve bunların doğru bir şekilde analiz edilip yönlendirilmesi açısından tasarımın büyük önemi olduğunu vurgulamaktadırlar; bu yüzden kullanıcıların istekleri ,tasarım girdilerin kalitesi, çevresel faktörler vb. gibi etkenlerin tasarım süresi boyunca sık sık ele alınması gerekmektedir.

Araştırmaların sonucunda, çoğu kez kullanıcının hoşnutsuzluğu olarak ortaya çıkan nedenin tasarım ve tasarımı yapan kişiler olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tasarımın tanımı çeşitli kaynaklarda, malzemelerin performanslarının kullanıcı gereksinme ve istekleri,yasal şartlar vb., konuların teknik şartname, teknik esaslar ve çizimlere aktarılması olarak yapılmaktadır. Tasarım aşamasında yapılacak hataların, sonradan çözülemeyecek olması ekonomi ve zamanda kayıplara yol açmaktadır. Bu nedenle tasarıma katılacak kişiler, teknik bilgi birikimi olan ve deneyimi bulunan uzmanlar olmalıdır.

Tasarım, yapım ve kullanım süreçlerinde ortaya çıkan niteliksel sorunların ve nedenleri nin incelenerek yeni uygulamalara veri tabanı olması gereklidir.

Habraken (1972) inde belirttiği gibi tasarımdaki en önemli sorunlardan birinin, gereksinmelerin doğru ve iyi bir şekilde belirtilmesi; diğeri ise toplumsal değişim koşulları içinde, yeni gereksinmelerin ve isteklerin karşılanması sorunu olduğunu; bunların karşılanmaması sonucunda ise yapısal eskimeden önce işlevsel eskimenin görüldüğünü önemle vurgulamaktadır. Öke'ye (1967) göre, tasarımda en önemli amaç, istenen ihtiyaçlardan belirli bir yaşam seviyesine/standardına ulaşmada

yardımcı olabileceklerinin öncelikli olarak ele alınması, kısaca kaliteli yapıya ulaşmak için, bütün imkanların bu doğrultuda verimli olarak kullanılmasıdır.

Tasarımcı, kullanıcı grup ile aynı sosyo-kültürel yapıya sahip olsa bile, kullanıcıların gereksinmelerinin, beklentilerini tam olarak anlaması güç olmakta, ayrıca tasarımcının binayı yapan yüklenici ya da diğer kişi ve kurumlarla işbirliği içinde olmaması sonucu, kullanıcıların gelecekteki yaşam konforunu belirleyen kararların büyük bir kısmının kullanıcı dışındaki kişilere verilmekte olduğu belirtilmektedir.

Binaları kullanıcıların bakış açıları ile değerlendiren çalışmaların, tasarımcı için organize bilgi sağlamak ve tasarım sırasındaki belirsizliği azaltmak; kullanıcılarının çevreleri ile olan ilişkilerine yönelik bilgiyi arttırmak gibi çeşitli amaçları da olabilmektedir (Özsoy, 1995 s.210).

Tasarım kararlarının uygulama ile karşılaştırılması, değerlendirilmede çeşitli kullanıcı gruplarının görüşlerinden yararlanılması, uzman görüşlerine yer verilmesi ve çoklu veri toplama ve analiz tekniklerine başvurulması ile gelecekte yapılacak çalışmalar için daha sağlam temellere oturan kararlar almak mümkün olabilir.

Bir çevrenin oluşumunda, işlev, mekân ve nitelik boyutları ana tasarımın girdileri olarak, çeşitli oran ve ölçüde bir araya gelip ve birbirlerini etkileyerek hem ürünün, hem de tasarlamanın kalitesini tanımladığı vurgulanmış, mekân işlevle ilişkilendirildiğinde daha anlaşılabilir bir boyut olduğu, nitelikte ise algılanabilen fakat kolayca tanımlanamayan etmenlerin rol oynadığı savunulmuştur. Ayrıca çevreyi kendine özgü kılan bu boyutun, hem işlev hem de mekân boyutunu etkileyerek tasarıma "kimlik" kazandırdığı, "nitelik" boyutunun ise, işlev ve mekân boyutlarının her ikisini birden kapsayarak, onlara daha üst düzeyde gelişmiş tanımlar ve yorumlar getirdiği ifade edilmiştir.

İnceoğlu ve Uraz'ın (1995 s.123) birlikte yaptığı, açık alan tasarımına yönelik "nitelik" boyutunun irdelendiği çalışmada "kimlik" "bütünlük" ve "anlam" olarak açıkladıkları "nitelik" boyutunun işlev ve mekân boyutlarına getirdiği farklılıklar sayesinde "kimlik"li bütünlük içinde ve "anlam" taşıyan tasarımlara ulaşmasının mümkün olabileceği ifade edilmiştir

Estetik, anlam vb. değerlerin tasarım sürecinde ele alınmaması; açık ve net bir teknik yerine tasarım karmaşasının yaşandığı; neye, kime ve ne için sorgusunun yapılmadığı

ve kullanıcı isteklerinin çok sayıda önem taşımadığı bir tasarım anlayışının varlığını ortaya koymaktadır. (İnceoğlu ve Uraz 1995)

Birbiriyle etkileşerek tasarım kalitesini oluşturan bu kavramlar, irdelenmesi gereken alt konu başlıkları olarak ele alınabilir.

2.1.1. Çevreyle ilişkiler

Yapı sistemi ve çevresi, tüm alt ve üst bileşenleriyle bir sistemler bütünüdür.

Kentsel sistemden gelen ve peyzaj ile ilişkiyi sağlayan verileri ulaşılmak istenen standart girdilerine eklemek gerektiğini ifade eden Simonds (1961 s.50) insan davranışı ve psikolojik gereksinmelerinin karşılanmasının tasarımda mekân kalitesinin sağlamak açısından önemli olduğunu vurgulamaya çalışmıştır.

Yaptırım ve denetimin uygulanması, konut dışı alanlarda açık alan düzeni, yeşil alan, sosyal aktivitasyona uygun alan kullanımı, sosyal çevre, kent donatıları gibi norm ve standardlarının geliştirilmesinin gerekli olduğu; bu tür standard ve normlara uygun bir çevrenin sürekliliğinin sağlanabilmesi için ise, bakım, onarım ve geliştirme konusunda da yaptırım ve denetimin gerekliliğinden sözedilmektedir.

2.1.2. İmaj

İmaj, çevre düzeni, içerik, büyüklük, form, stil, detay, kültür, statü gibi bileşenlerden oluşan bir olgular bütünüdür. İmaj kavramına ve oluşumuna dair çeşitli çalışmalar ve araştırmalarda imajın bileşenleri farklı şekillerde incelenmiştir.

Sanoff.H.(1991)'e göre: şekil, renk,doku gibi karakteristik özellikler zihinlerde çevre imajının canlandırılmasını sağlar.

Kahvecioğlu.H.L., (1998) mekansal imajı etkileyen faktörleri sınıflandırırken; söz konusu faktörleri kaynaklarına göre ve genel özelliklerine göre iki ayrı kısımda incelemiştir.

Mekansal imajı etkileyen faktörleri, kaynaklarına göre üç ayrı grupta ele almıştır.:

Kişiden kaynaklanan faktörler:İnsanın çevreyi algılamasında etken olan yaş , cinsiyet, zeka yapısı, v.b. fizyolojik özellikler; ayrıca kültür , eğitim, sosyo-ekonomik düzey, kişilik yapısı, kişinin yaşam deneyimleri, kişilik yapısı, ruhsal-psikolkojik özellikler gibi değişkenlerdir.

Algılanan konumdaki mekandan (nesneden) kaynaklanan faktörler:Mekanın sahip olduğu düşünülen renk, biçim, doku gibi fiziksel özellikleri ; mekanın anlamsal, simgesel verileri, mekanın faydasal, fonksyonel, estetik özellikleri gibi fiziksel olmayan özellikleri imajın oluşumuna etki eden mekan kaynaklı değişkenlere örnek olarak gösterilebilir.

İnsan-mekan arasındaki algısal ilişkinin şeklinden kaynaklanan faktörler:İnsanın mekanı algılama süresi, tekrarı, yoğunluğu, sürekliliği; algılamanın oluştuğu ortam özellikleri bu başlık altındaki değişkenlerdendir.

Mekansal imaj görsel boyutla sınırlı kalmayıp,mekanın kişi için ifade ettiklerinin bütününden etkilenen, algısal ve bilişsel süreçlerin bir ürünü olarak insan zihninde gelişen, zihinsel ve kavramsal bir yapıdır. Bu yapının oluşumu ise tasarım aşamasında ; söz konusu mekanının program ve planlarından, mimari senaryolarının oluşturulmasından mekanın her bir ögesinin tanımlanmasına kadar, tasarım kalitesiyle doğru orantılı olarak gelişir.

İmaj, ulaşılmak istenen kullanıcıyı tatmin ettiği zaman, istenen yere nasıl ulaşacağımızı gösteren çözüm yolu hakkında ip uçları veren bilgiler verir. Aynı zamanda toplum ve mekanlar için çözümler sosyo-kültürel ve fiziksel içeriğin özel gereklerine de uygun olmalıdır. (Nasar ,J.,Altman,I,Zube,H.E.1989)

Konut ve sosyal konut kalite kavramı çerçevesinde çevresel kalitede kentsel imaj kavramı da önem kazanmaktadır.Konutların çevresel imajını kentsel imajla ilişkilendirerek açıklamak mümkündür.

Kent imajı, kentsel çevre biçiminin ve insanın çevre ile ilişkisinin ürünüdür. Bu ilişkiler, sosyal, kültürel, ekonomik ilişkiler gibi, kentsel dış mekanlarda yaşayan insanın toplum içindeki hayatının parçalarıdır. Bu yüzden kentsel imaj, kentte yaşayanların çevrenin görsel nitelikleriyle birlikte, kentin çevreye ilişkin verdiği mesajlar, semboller ve davranışları algılamasıyla anlam kazanır. İnsanın çevreden aldığı mesajları değerlendirme kriterleri de aynı şekilde farklılık göstermektedir. (Sanoff,1991) Farklı ekonomik, sosyal ve kültürel yapıdaki kullanıcıların, çevresel mesajları değerlendirmesi sonucunda farklı, memnuniyet, tercih ve beğenilerinin oluşması olağandır.

Çevresel imaj, bir diğer yönden kentin karakterinin dışarıdan algılanma biçimidir.

Özellikle toplu konuttaki çevresel imaj, kentsel imajın çeşitli düzeylerde bir çevresel unsurudur. Konut imajını, insan eliyle yaratılmış imaj olarak değerlendirirken konutların da şehrin imajını etkilediğini unutmamak gerekir. Şehirde sokakları, meydanları, sınırlandıran konut alanlarını şehrin imajının, insan eliyle yaratılmış bir elemanı olarak karşımıza çıkar. Krier, şehirdeki mekansal organizasyonu incelerken, şehir mekanını, sınırlandırılmış mekan olarak tanımlarken, bunun konutların açık bir mekan etrafında dizilmesiyle, cadde sokak yerleşimlerinin lineer gelişmesi sonucu ortaya çıktığı söylemektedir. (Krier 1988)(Soygeniş,S.,1994)

Çevre imajı, çevre biçiminin ve insanın çevre ile tarihsel, ekonomik, politik, sosyal, kültürel, ilişkilerinin ürünüdür. İmaj, çevre bileşenlerinin biçim, görünebilirlik, kullanım ve önemleri gibi hem fiziksel hem de kullanıcıya ilişkin özelliklerinin kombinasyonudur. (Yürekli,F.1982)

2.1.3. Estetik Kalite

Fiziksel çevrenin, kentsel mekanların ve toplu konutların dış görünümleri, bu mekanların estetik nitelikleriyle ölçülmektedir. Nasar'a göre estetik, şehrin etkisini ya da şehrin çevresinin kalitesi kavramını anlamlandırır. Estetik kalite halkın çevre anlayışının başlıca unsuru olarak tespit edilmiştir. (Carp,Zawadsky,Shokrin,1976) Çevresel memnuniyetin değişkenleri, memnuniyet ya da hoşlanmak gibi çevresel değerlerin en etkili boyutlarını temsil eder. (Nasar,J,Altman,I.Zube,H.E.,1989)

Estetik tanımlamalar, hoşlanmak, heyecan vericilik, rahatlatıcığın bir karışımı olmasına rağmen, bir çok tasarım bu duruma önem vermez ve tasarımına bu ögeleri katmayı başaramaz. Şehirsel estetik, olumlu duygularla; şehrin çevresi arasındaki ilişki şeklinde tanımlanmaktadır. (Nasar , J,Altman,I.Zube,H.E.,1989)

Toplu konutlarda, estetik anlamda beğenilme söz konusu olduğunda, konuttaki kullanıcıların, eylemlerini ve konut dışı günlük yaşamını sürdürmesi konut dış mekanlarındaki görünümleri olumlu duygularla algılanmasına bağlı olmaktadır.

Çevrenin görsel açıdan değerlendirilmesinde, her çevrenin sosyo-kültürel eylemleri, bir estetik niteliği ve çevrenin bileşenlerinin birbiriyle o çevre için özel şekilleri olan kişiliğini, karekterize eden unsurlardan oluşan sistematik niteliği bulunmaktadır. (Ittelson,W.H.1973) (Yürekli,F.,1982) Çevreye ait olan özelliklerin kullanıcılar tarafından algılanması ile değerlendirmelere gidilmekte ve görsel niteliklerin olumlu, olumsuz, olarak yargısı yapılmaktadır; bu yargılar subjektiftir.

Estetik; biçim, doku, renk, bir araya geliş özellikleri gibi niteliklerden oluşur, ve bu karmaşık özelliklerin göz ile tanınması ve zihinde yorumlanması yetenekleri, kişinin fizyolojik, kültürel ve psikolojik yapısına göre farklıdır.(Ittelson,W.H., 1973)(Yürekli, F.,1982)

Kentsel mekanda, estetik algılama, farklı biçim özelliklerine sahip tüm doğal ve yapay unsurların otonom değerlerinin ait oldukları, insan ve çevresindeki binalar grubunun kimliği, anlamı ve biraraya geliş biçimleri ile ortaya çıkan ortam arasındaki etkileşimdir. Bu bağlamda, estetik algılama, kentsel mekan ve mimari mekan arasındaki sınırın birbiri içine geçmesi, birbirine neden–sonuç ilişkisi içinde etkilemesi sonucu ortaya çıkmaktadır. (Aydınlı,S,1995) Toplu mekanlarda, konutların çevresindeki yeşil alanlar ve bina grupları, bina cepheleri, detayları, bir bütün olarak konutlarda yaşayanlar tarafından neden-sonuç ilişkisi dikkate alınarak bilinçli bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çevresel etkiyi ele alırsak, halkın şehir niteliklerinin hangi etkileyici boyutlara göre belirdiği önemlidir. Estetik değere, memnuniyet ve ilginin bir karışımı olarak yaklaşılmıştır; fakat araştırmalar, fiziksel çevrenin duygusal değerlendirmelerinin bazı ek etkenleri olduğunu ortaya koymaktadır. (Nasar,J,Altman,I.Zube,H.E.,1989)

Estetik kalitenin değerlendirme ve kullanıcı üzerindeki başka fark edilen ve çokça araştırılan etkisi eylemler üzerindeki etkisidir.

Yürümek, ayakta durmak, oturmak, görmek, duymak, konuşmak gibi dış mekan eylemleri, zorunlu aktiviteler, seçmeli aktiviteler ve sosyal aktiviteler ana başlıkları altında ele alınabilir. Bütün bu eylemler topluluğunun da fiziksel çevrenin ve bu çevredeki kentsel mekanın görsel kalitesinden etkilenir.

Dış mekanın estetik açıdan olumlu olması, kullanıcılarda pozitif etki yaparak eylemlerin rahat ve hızlı bir şekilde yapılmasını sağlar. Bunlardan zorunlu olarak yaptığımız eylemler, fiziksel çevre koşullarından bağımsız olarak ne olursa olsun yapılmalıdır. Görsel kalitenin olumsuzluğunda yine zorunlu eylemler yapılmaktadır; fakat eylemin niteliği düşer ve kullanıcı çevreden olumsuz etkilenir. Dış mekanların fiziksel ve görsel kalitesi arttıkça isteğe bağlı aktiviteler büyük oranda artarken, sosyal aktivitelerin ortaya çıkış oranında da artış gerçekleşir.

Mimari ve kentsel çevre tasarımında, yapı malzemelerinin ve renklerin, dikkatli seçimiyle iç ve dış mekanlarda bütünlük yaratıldığı gibi doğru planlama kararlarının

alınmasıyla, mekan içi ve dışı aktivitelerin nitelik ve niceliklerinin arttırılmasıyla daha yaşanabilir, düzenli kentler yaratılabilmektedir.

Kent ölçeğinden bina ölçeğine doğru gidildikçe benzer estetik niteliklerin kullanıcı üzerindeki etkileri tanımlanabilmektedir.Konutun görünüşü,düzeni,kullanıcı üzerinde oluşan imajı,estetik algıları oluşturan faktörlerdir.

Nasar'ın 'Konut yerleşim Alanlarının Görsel Algılama ve Değerlendirmesi' konulu çalışmasında ,karmaşıklık ve netlik(basitlik)kavramlarının tercihleri ve beğenileri etkileyen en önemli faktör olduğu saptanmıştır.Görsel zenginlik yaratan özelliklerin kullanım netliği ,ferahlık,doğallık ve belirli bir noktaya kadar karmaşıklık olduğu ortaya konmuştur.

Ayrıca Dülgeroğlu vd.'nin(1996) yaptığı çalışmanın bulgularına göre ,toplu konutlarda yaşayanların görsel tercihleri 'birlik içinde çeşitlilik' yaratan özellikler üzerine odaklandığı görüşmüştür.Yaşadıkları konutların değerlendirmesinde 'düzen ' faktörü olumsuz bir değer alırken 'birlik içinde çeşitlilik' faktörü olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma kapsamındaki estetik kalite arayışları araştırma bölgesinde, bakımlılık ,ferahlık, planlılık ve düzenlilik, ilginçlik, yenilik, modernlik kavramları çerçevesinde incelenmiştir.

2.2. İşlevsel kalite

2.2.1. Mekansal Gereksinmeler

Mekansal gereksinmeler sadece sosyal gelişimin sonucu ortaya çıkan gereklilikler çerçevesinde değil büyüklük,nitelikleri belirleyici standartlar ve mekanların birbiriyle organizasyonu yönünden de ele alınarak incelenmelidir.

Kullanıcıların sosyal-psikolojik ve fizyolojik yönden ihtiyaçlarını rahat karşılayabilmeleri için uygun çevrelerin yaratılması gerekir.Yaşam standartlarının artması ,ortak mekanlarda yaşama gerekliliği ve isteği nitelikli dış mekan eğilimlerini ve beklentilerinin eskisinden daha önem kazanmasına neden olmuştur. Önceleri kullanıcıların seçim yapabilme olanaklarından, mekansal memnuniyetinden, mekânda esneklik, modülerlik kavramlarından sözedilirken, günümüzde ise sosyal

bütünleşme sağlayabilmek için farklı nüfus gruplarının gereksinmelerinden sözedilmektedir (Özsoy vd, 1995 s.102).

Geleneksel türk konut ve mekan düzeninde bir çok mekansal ve sosyal ihtiyacının karşılandığı, ancak günümüzde bir çok mekansal gereksinmelerin toplu konut uygulamalarında karşılandığı görülmektedir. Bu uygulamalarda oyun, gezi, gezinti, oturma-dinlenme alanları gibi fonksiyonel birimleri, zeminde farklı düzenlemelerle kent mobilyaları, heykel gibi donatı öğeleri ile bazen su elemanının kullanımı ile ve bu fonksiyonları destekleyen peyzaj düzenlemeleri ile dış mekân işlevsel yönden katkıda bulunmaktadırlar. Fiziksel çevredeki peyzaj ve kentsel mekan büyüklüğü, taşıdığı sosyo-kültürel ve mekânsal nitelikler dolayısıyla önemli bir bütünleşme alanları olarak görülmektedir (Velioğlu, 1993 s.29).

2.2.2. Fiziksel Çevre

Fiziksel çevrenin işlevlere uygunluğu mimari bir tasarım elemanında amaçlara ve fiziksel çevre koşullara uygun yerin şeçimi, doğru yerleşme düzeni ve bina biçimi, mekanların iyi organizasyonu, mekanın boyutları ve biçiminin niteliği ve mekanı çevreleyen yapı elemanlarının fiziksel özellikleri gibi değişkenlerin analiz edilmesiyle, saptanabilir.

Binaların yer seçiminin sadece kullanıcıların sadece psiko –sosyal durumlarını değil iklimsel konfor ve ısıtma enerjisi harcamalarını da etkilediği düşünülmektedir.

Binaların birbiriyle ve çevreyle olan ilişkilerini oluşturan yerleşme düzenleri ve biçimleri, söz konusu çevredeki örünütüyü oluşturur ve kentsel dokuyu oluşturan etmenlerden biri olarak dolaylı yoldan bütünsel çevreyi oluşturur.

Mekansal organisyon, bir toplumdaki sosyal dayanışma biçiminin bir fonksyonudur veya sosyal gelişmeye yön veren kurallardır diyebiliriz. Konutun farklı mekanlarının ve bunların birbiriyle ilişkileri, farklı sosyal ilişkileri ve farklı sosyal sistemleri gösterir .SONGUR, A.,(2001) Bu ilişkilere işaret etmesi açısından farklı mekansal organizasyona sahip yapıların ,özellikle de konutların,incelenerek kullanıcı üzerinde etkileri belirlenmelidir.

2.3. Yapım kalitesi

Hızlı nüfus artışı ve bu artışa koşut gelişen kentleşme nicel olarak bir konut ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Kent ölçeğinde; örüntü oluşturmada, dış mekân yaratmada, mevcut çevre ile ilişkilerde bazı yeni fikirlerin denenmesi açısından toplu olarak üretilen konutların yararlı olduğu söylense de bir çoğunun malzeme, yapım ve strüktürel kalitelerinin yaşamsal boyutta yetersiz kaldığı 17 Ağustos depreminden sonra daha net bir şekilde ifade edilebilir.

Konutun daha çok kullanım değeri dışındaki amaçlar için pazarlanması ve sayısal açıdan yetersiz kalması nedeni ile, her türlü konutun kullanıcılar tarafından kabul görmesi, (Adam, 1986) konut standartlarının düşürülmesine neden olmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak, yaşam kalitesinin aşağı çekilmesi ile kişilerin fizyolojik yapısı, sağlığı, psikolojisi ve toplumsal yaşam düzeyinde bozulmalar olmakta; bu tür konutlar ise çoğu zaman kullanıcıları tarafından terk edilmekte ve köhneleşmeye mahkum bırakılmaktadır. Özellikle az gelişmiş ülkelerde, sınırlı kaynaklarla kısa sürede çok sayıda konu yapmanın ancak en basit ve ucuz yapı biçimleri ile gerçekleştirilebilecek olması, önemli bir güçlüğü ortaya koymaktadır.

2.3.1. Strüktür

Strüktürel kalite strüktürel tasarımın, kalitesine bağlı olduğu gibi, strüktürel tasarımın mimari tasarıma uygunluğuyla da ilişkilidir. Depremde yıkılan konutların, bir çoğunun uygulama ve malzeme hatalarından değil, kötü strüktürlerinin tasarımındaki hatalardan; ayrıca yönetmelik ve standartlardaki strüktür tasarımına ilişkin eksik ve yanlış tanımlamalardan kaynaklandığı göz önüne alınırsa stüktürel kaliteyi, yalnızca strüktürde kullanılan malzeme ve uygulama kalitesiyle sınırlandırmamak gerektiği düşünülmektedir. Yaşadığımız en son deprem sonrasında bu konu basında da oldukça sık gündeme gelmiştir.

2.3.2. Teknoloji ve Malzemeler

Malzeme ve teknoloji, kullanıcı tarafından bitmiş bir çevrede ilk, ve en fazla algılanan faktörler olması açısından, yapım kalitesini; buna bağlı olarakta kalite kavramını direkt etkileyen faktörlerdir.

Toplu ve hızlı konut üretiminde prefabrik elemanlar, standardizasyon ve teknolojik gelişimini sürdüren malzemeler ve yeni, pratik, hızlı teknolojilerin oldukça önem kazanmasıyla birlikte, memnuniyet araştırmalarında bu unsurların üzerinde önemle durulmuştur.

Yapının üretilmesi ve kullanılırlığının sağlanması için ülkemizde birçok malzemenin standartları oluşturulmuş ise de; bu malzemelerin uygulama aşamasında sorunlar yaşandığı bilinmekte ve bu konuda bazı önlemlerin alınması gerekmektedir. Yükselen refah düzeyine paralel olarak özellikle üretim alanında 1980'lerden bu yana geçen süreç içinde dünyada birçok değişimler yaşanmış, kalite arayışlarının sonucu olarak geçmişte maliyet veya üretim ölçeğine dayanan rekabet/yarış yerine günümüzde kullanıcı istek ve beklentilerini en iyi şekilde karşılama özelliğini taşıyan kalite yarışı ortaya çıkmıştır.

2.3.3. Detaylar

Yapım kalitesi içerisinde ele alınan kalite unsurları kendi içlerinde bütünlük gösterir, üstün özelliklere sahip yeni malzemelerin doğru yerde doğru seçimlerle, doğru kullanılması ve uygulamada insan ve çevrenin gereksinimlerinin ön plânda tutulması gereklidir. (Ersoy, 1994 s.55).

Strüktürel kalite ve teknoloji gibi yapım kalitesini meydana getiren unsurların biraraya geliş şekli detaylarda algılanır. Buna bağlı olarakta kullanılan doğru strüktürün, üstün malzemenin veya teknolojinin yapım kalitesindeki olumlu etkisi ancak doğru detayların uygulanması yoluyla olabilir

Detaylarda varolabilecek malzeme çeşitliliği,ihtiyaç çeşitliliği ve kombinayon farklılığı yüzünden standardizasyon ve şartname eksiklikleri özellikle düşük bütçeli sosyal konutlarda yada hızlı yapılması zorunlu olan afet konutlarında detay eksikliği, buna bağlı olarak da düşük yapım kalitesi olarak karşımıza çıkar.

Detayların uygunluğunun tasarım aşamasında denetlenmesi gereklidir.Yanlızca uygun teknoloji ve malzeme değil yapım süresi ve şartlarının da dikkate alınması özellikle hızlı üretilen toplu konut projelerinde ortaya çıkabilecek yapım kalitesi sorunları açısından büyük önem kazanmaktadır.

2.4. Sosyal kalite

Psiko-Sosyal kalite karakteristikleri, fiziksel kalite karakteristikleriyle ve diğer bütün kalite grupları karşılaştırıldığında, içlerinde en zor tariflenenidir. Bunlar, genelde psikolojik çalışmalarda ele alınırken, sosyal bağlamda nadiren ele alınırlar.(Yürekli ,H.ve diğer.1992)

Kültürün konut ve yakın çevresi ile direkt ilgisi olduğunu savunan Rapoport (1969) biçimsel ve mekânsal oluşumunda belirleyicilerin toplumsal ve kültürel etmenler olduğuna buna karşılık iklim, malzeme yapım yöntemleri ve teknoloji gibi fiziksel etmenlerin ise sadece değiştirici rol oynadığını ileri sürmektedir. Devisch'e (1982) göre mekân, paylaşılan ortak bir takım değerlere göre algılanmakta, anlam verilmekte ve kullanılmaktadır

Bazı araştırmacılar, (Rapoport, 1969, 1976, 1978, 1981, 1984; Lawrence, 1987) geleneksel konut biçiminin, kültürden kaynaklandığı ve kültür etkileşimine bağlı olarak gerçekleşen mekânların, insanın fiziksel ve ruhsal sağlığını destekleyen mekânlar olacağı konusunda birleşmektedirler

Sosyo-kültürel değişimler bağlamında geleneksel konut plânlaması üzerinde etkili olan ve gelenek-kültür'e bağlı değişimler.

- Aile yapısındaki,
- Yaşam biçimi
- Mahremiyet kavramındaki değişimler şeklinde sınıflanabilmektedir.

Bu başlıklar, ancak zamanla değişime uğradığı düşünülen ve dolayısıyla yaşanan mekânlar üzerinde fiziksel yansımaları görülen sosyo-kültürel etmenlerdir diye ifade eden Kuloğlu ve Asasoğlu (1995) sosyo-kültürel şartların değişmesi ile işlevsel eskimenin de ortaya çıktığını vurgulamaya çalışmışlardır.

Geleneksel konutun sosyal hayata göre uyumu, sosyo-kültürel değişime paralel olarak geleneksel konut plânlamasının, günümüz yaşamına uyumlandırılması gerekliliğini gündeme getirmektedir.

Zamana bağlı sosyo-kültürel değişimlerin dışında, deprem konutları gibi afet sonrası tasarlanan ve uygulanan sosyal çevrelerde ortaya çıkan sosyo-kültürel

uyumsuzlukların ve problemlerinin ele alınması sosyal kalite girdilerinin ne yönde ve nasıl etkilendiği algılamak açısından önemlidir.

2.5. Konut Tasarımında Kalite Kavramı

Geleneksel toplumlardan, günümüzün tek ya da kitlesel konut üretimi aşamasına gelindiğinde, tasarım, yapım ve kullanım olgusunun çok önemli bir değişim geçirmiş olduğu görülmektedir.

Konut çevresi kalitesi ve memnuniyeti ile konut çevresi tercihi birbirine yakın konular olması nedeniyle bu yöndeki araştırmalarda, kullanıcı tercihinin (taşınma, oturma isteği veya çevresini değiştirme) sorgulaması yapılmaktadır. Günümüzde kullanıcı-çevre ilişkilerinde gözlenen kopukluğun temel nedeni, tasarımcı-kullanıcı arasında artık bire bir ilişkinin kalmamış olması, yapısı, özellikleri ve beklentileri bilinmeyen kullanıcı grubu için tasarım yapılmasıdır. Çevrenin biçimlendirilmesi geçmişte insanların çevreleriyle doğrudan ilişkilerinin doğal bir sonucu iken, günümüzde bu biçimlendirme kişi ve kuruluşlar tarafından yapılmaktadır (Özsoy vd, 1995 s.102).

Toplu konut uygulamalarının ve araştırmalarının yaygınlaşmasından bu yana gündemde olan problem;farklı tiplerdeki kullanıcıya ulaşabilmek;bunun yanında ulaşılmak istenilen bütün kullanıcıları optimum seviyede memnun etmekti fakat kentlerde yapılan toplu konutlar , ya ucuza mal olmaı için düşük kalitede, ya da dar gelirli orta gelir grubunun satın alamayacağı derecede lüks ve yüksek standartda inşa edilmektedir. Bu nedenle toplu konut politasi amaçlandığı gelir grubuna yardımcı olamamaktadır.Buradan şu önemli sonuç çıkmaktadır; tasarımcıların toplu konutun potansiyel kullanıcılarının hanehalkı yapıları ,sosyo-ekonomik durumları ,ve yaşam biçimleri konusunda bilgi eksikliği vardır.

Bu konu ile ilgili yaklaşımlarda nitelikli bir çevre oluşturmak için kullanıcı katılımının zorunlu olduğu ve o çevrede yaşayacak kişilerin uzmanlar kadar deneyimli olabileceği savunulmuş (Habraken, 1972 s.6; Hinrichs, 1985 s.236), çevresel tasarıma kullanıcının isteklerini ve niteliklerini katmanın ise, insan-çevre ilişkilerini daha anlamlı kılacağı ifade edilmiştir (Alexander, 1965 s.206). Bir çok ülkede konut yerleşmelerinin, bölge sakinlerinin değerlendirmelerine dayanılarak incelenmesi tasarım araştırmalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Kirk,

Sprecklemeyer'in (1988) yaptığı çalışmalarda, kullanılmakta olan binaların performansına dayanılarak, yeni tasarımlar için program kriterleri belirlenmektedir.

İlk tasarım kararlarının yapma çevrenin toplam kalitesinin belirlemesinde en önemli rolü oynadığı bilinmektedir. Konut tasarımının hareket noktası ihtiyaçlardan kaynaklanan amaç sistemidir.

Yaratılmaya çalışan sosyal çevrenin, memnuniyeti belirlemede en önemli faktörlerden birinin olduğu fark edilerek, tasarımında farklı yapı tipleri sunarak ve çok çeşitli sosyal olanaklar sağlayarak kitlelere ulaşma kaygısı giderilmeye çalışılmıştır , özellikle kitlesel konut üretimi ve bu konuda bir çok çalışma yapılmıştır.

Çeşitli kullanıcı gruplarına hizmet veren toplu konut uygulamalarında kalite sorununun önemini vurgulayanlar, sadece bu binada yaşayanlar değildir. Son yıllarda çeşitli ulusal ve uluslararası akademik platformlarda tartışılan bu sorun belli başlı toplu konut uygulanan bu kurumlara danışmanlık yapan akademisyenler tarafından da vurgulanmaktadır. Şimdiye kadar yapılmış bulunan ve toplu konutlarda iç mekan standartları maliyet ve organizasyon gibi konulardaki çalışmalar yapım sistemleri ve yapı malzemelerinin seçimini ve bunlara bağlı olarak boyutsal ve kurgusal mekan organizasyonlarını etkilemektedir.

2.6. İkinci Bölümün Sonuçları

Kalite kavramının göreceli ve bir çok parametrenin etkileşimi ile oluşan bileşik bir kavram olduğunu, ve değişken nitelik taşıdığı düşünülürse, konutta kalite kavramının bütün bu parametre ve nitelikler bütünü olarak açıklanması ihtiyacı ortaya çıkar .

Yürekli,H ve diğer.(1992) 'ninde belirttiği gibi, ana konu kullanıcı memnuniyeti olduğunda, mekansal organizasyon, fonksyonel ilişkiler, mekan hiyerarşisi, esneklik ve estetik karakteristikler gibi mekan karakteristikleri, bir mekanın temel kalite parametreleridir.

Bunların dışında kalitenin belirli amaçları sağlamanın ve düzeylere ulaşmanın ölçüsü olduğunu da düşünülerek, üstünlük, mükemmellik tercih edilebilirlik gibi kişisel yada toplumsal değerlerin de yüklendiği, sosyal yönleri önemli bir kavram olduğu anlaşılabilir.

Kullanıcılara sosyal yönden de ulaşma gerekliliği, psiko-sosyal boyutu daha geniş düşünülmüş tasarımlar yapılmasıyla mümkündür. Tasarımların sosyal ve daha öncede belirtilen esneklik, estetik, mekan hiyerarşisi v.b. memnuniyete ölçüt olabilecek karakteristiklerin söz konusu tasarımın niteliğini belirlediği düşünülebilir. Tasarım niteliği kaygılarının ortaya çıkardığı tasarımı denetleme ve irdeleme konusu ise kullanıcıların kişisel değerlendirmeleri ve konut alanlarının kalite gerekleri ve ihtiyaçlarını belirlemede büyük önem kazanmıştır.Kalite parametrelerinin iç içe girmiş bu yapısı, mimaride özelliklede konutta niteliğin; kalite, kuram, model ve kullanım sonrası nitelik değerlendirmeleri ışığında oluşturulacak yeni tasarım ve organizasyon modelleri yardımıyla, parametrelerinin bütünleştirici bir biçimde ve çok yönlü ele alınmasıyla mümkün olacağını göstermektedir.

3. KALİTE KAVRAMI VE PARAMETRELERİNİN DEPREM KONUTLARI VE YAKIN ÇEVRESİNDE ARAŞTIRILMASI

3.1. Araştırmanın amacı

Bu tez kapsamında, çalışmaya ışık tutabilecek nitelikteki örnek değerlendirmeler ve araştırmalar incelenmiş, geliştirilen kullanım sonrası değerlendirme modeli aracılığı ile kalıcı deprem konut çevresi niteliksel sorunları saptamaya yönelik bir araştırma yapılmıştır.

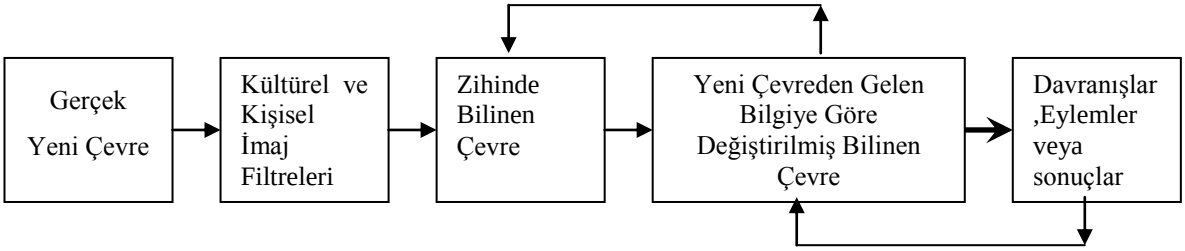
Örnek olarak seçilen bölgelerdeki kullanıcıların, deprem konutları ve yakın çevreleri hakkındaki düşüncelerini, deprem sonrası ve öncesindeki değerlerinin ve kalite beklentilerini, memnuniyetlerinin ve tercihlerinin hangi parametrelere bağlı olarak değiştiğini saptamak bu araştırmanın ana amacı olmuştur. Bu araştırmadan elde edilen bulguların, konutta kalite ve deprem konutundaki kalite farklılıkları tartışmasını başlatarak, afet sonrasında yapılan konut ve yakın çevresindeki kaliteyi ve konut standardını yükseltmek amacıyla yapılan diğer çalışmalara yarar sağlayacağı umulmaktadır.

3.2. Araştımada kullanılacak veri tabanının oluşturulması

Kalite kavramı tartışılırken, çevresel algılamanın ve değerlendirmenin sürekliliği göz önünde bulundurularak, insan çevre ilişkileri irdelenmiştir.

İnsan çevre ilişkileri sonucu, çevreden edinilen verileri anlık filtrelerden geçirerek algılaması ile çevre imajları oluşmaktadır.(Süher vd.1996,s.58) Algılanan çevrenin ise, insanların zihninde okunarak anlaşılması ve bilinmesi (bilişsel süreç) sonucunda öğrenme oluşmakta çevre imajları hızlı ve sürekli bir şekilde değişmektedir. (Tablo 3.1. (Rapoport,1997))

Tablo 3.1. Çevrenin öğrenilmesi

Bu varsayımdaki anlık filtrelerin insan deneyim ve tecrübesiyle ilintili olduğu düşünülmüş, ele alınan konuyla direkt bağlantılı olduğu varsayılmıştır.

Çevrenin algılanmasının, görsel, işitsel, dokunma, koku alma ve ısısal duyularımızın bir bileşimi olarak belirdiği; anlamlandırmanın ise sadece kültür bileşimine değil, algılanan olgu ile ilişkiye, eylem türüne ve duygularımıza göre değişmekte olduğu ifade edilmektedir.

Ayrıca Rapoport, (1980 s.10) davranış üzerinde, çevrenin en fazla etkili olduğu noktanın, konut seçimi olduğunu, insanlara seçme hakkı verildiğinde, kendilerine en uygun olan, psikolojik ve sosyo-kültürel davranışlarıyla bağlantılı olan çevreleri tercih edeceklerini söylemektedir. Bazı etkenler nedeniyle, kişinin konutunu seçememesi sonucunda, insanların kendilerini iyi ifade edemekleri, psikolojik sosyal ve kültürel davranışlarıyla çelişkili yaşamalarına, böylelikle çevresel sorunlara yol açmaktadır. Schakel(1986), konutlardaki psiko-sosyal gereksinmelerin gereği gibi karşılanamaması durumunda, konut kullanıcısında bir takım gerilmelerin ortaya çıktığını ve buna bağlı olarak çeşitli sorunlarla karşılaşıldığını ifade etmektedir. Schulz(1966 s.25), insanın çevresinin değiştirme faaliyetlerinin onun ihtiyaçlarına, değerlerine ve eylemlerine uygun olarak yapılmadığı durumlarda çevrenin insanların yaşamlarını etkilediğini ve hatta ruhsal durumlarını belirlediğini savunmaktadır.

Söz konusu araştırmalara paralel olarak, bu çalışmada konutta kalite kavramının, deprem konutlarındaki kalite kavramından farklılıkları; 2. bölümde irdelenen parametreler ve onların ilişkileri, örnek değerlendirmeler ve modeller aracılığıyla incelenerek, yapılan değerlendirme örnek değerlendirmeyle karşılaştırılarak ele alınmaya çalışılmıştır.

3.2.1. Araştırmada kullanılacak yöntem ve örneklemler

Konut ve çevresi ile ilgili olarak yapılan değerlendirme çalışmaları kullanıcı olarak insan gereksinmelerinin çeşitli düzeylerinin incelenmesine olanak tanımaktadır. Son

yıllarda ise insanların yapısal çevreye uyumları, insan ve çevresinin etkileşimi bu çalışmalarla değerlendirilmeye ve yeni kuram, bakış açıları, araştırma ve ölçme yöntemleri geliştirmeye çalışılmaktadır. (Rapoport, 1985;Michelson ,1987;Stokols ve Altman , 1987; Altman ve Wandersman, 1987; Altman ve Werner, 1988; Zube ve Moore, 1988; Altman ve Zube, 1989). Bu alanda yapılan çalışmalarda sosyologların, psikologların, mimarların, plancıların ve şehir coğrafyacıları gibi ayrı disiplinlerden kişilerin katılımıyla çeşitli modeller geliştirilmiştir.

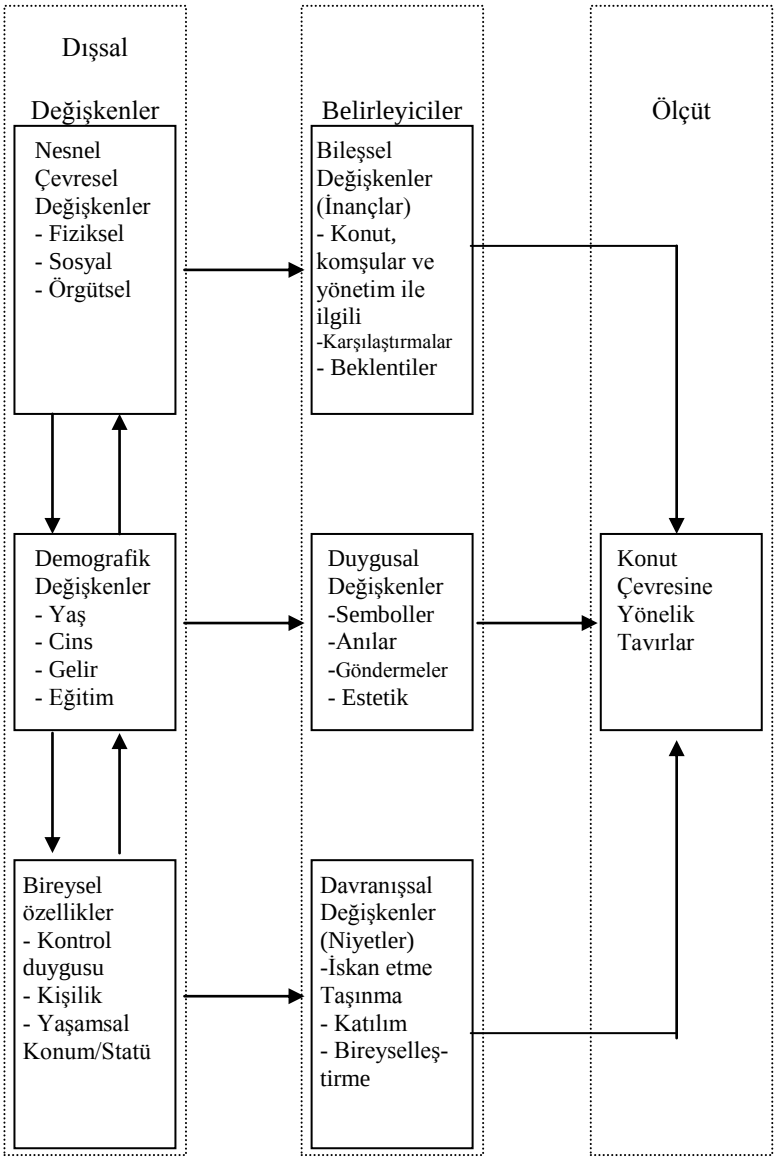
Araştırmacılar tarafından ortaya kona kurumsal çerçeve ve modellerde:

-Rapoport (1971), çevre kalitesinin sosyal ve fiziksel bileşenlerine (1985 s.260) Konut ve yerleşme tercihlerini etkileyen boyutlarına;

-Weidemann ve Anderson (1985), konut çevresi memnuniyetin bir çevresel kalite kriteri olarak kullanılması durumunda memnuniyeti kullanıcıların çeşitli çevresel özellikleri algılaması yönüne;

-Francescato ,Weidemann ve Anderson (1989) Çevre-memnuniyet-davranış ilişkilerinde belirli ve dolaylı olarak sosyal davranışın önemine; (Tablo 3.2.)

Tablo 3.2. Tavır-Davranış modeli

-Altaş (1995 s 201)ürün süreç ilişkisini kapsayan, tutum ve kullanıma uygunluğun kalitesine: (Tablo 3.3.)

Tablo 3.3. Fiziksel Çevre Parametreleri Modeli

-Özsoy(1995 s.210) psiko sosyal niteliklere ilişkin kriterlerin performans kriterleri ile birlikte geliştirilmesi yönüne, daha çok önem vermişlerdir.(Tablo 3.4.)

Tablo 3.4. Nitelik Değerlendirme Modeli

KULLANICI	ÇEVRE	PERFORMANS/NİTELİK
KULLANICI KARAKTERİSTİKLERİ Toplum-sosyo ekonomik yapı, homojen/heterojen yapı meslek grubu Aile-tip, büyüklük, gelir Birey – cinsiyet, yaş, eğitim eylem, meslek	FİZİKSEL DÜZEYLERİ (Binalar/Açık Alanlar) Ülke/Bölge/Komşuluk) Bina Grb/Aralarındaki açık alanlar Bina / Çevreleyen ya da çevrelen-miş açık alanlar (Ön bahçe, avlu) Konut / Bağlantılı açık alanlar Birimi (balkon, çatı bahçesi) Mekanı / Pencereler, uzantılar Ekipmanı / Açık alan ekipmanı Malzeme / Malzeme	PERFORMANS “Kullanıma ilişkin davranış” Nitelik (=KALİTE) “Kullanıma uygunluk”
KULLANICI İHTİYAÇLARI İnsan boyutu -ergonomik, dinamik, Konfor – fizik, psikolojik, Güvenlik –fizik, psk., sosyal Sağlık –beden, çevre Psiko sosyal boyutlar -mahremiyet - kimlik -kişiselleştirme - kişisel alan - sosyal statü -sosyal ilişki - seçme özgürlüğü - ekonomi, - hizmet ihtiyacı -estetik	MEKAN ÖZELLİKLEİ Geometrik -biçim, şekil, boyutlar, konum Termo-fiziksel U değeri, kayıp faktörü, zaman Akustik Optik yansıma, emilme, geçirgenlik Organizasyonel işlevsel ilişkiler, mekan hiyerarşisi, mekan zenginliği, sembolik anlam esneklik, uyabilirlik	PERFORMANS / NİTELİK İSTEKLERİ Sağlamlık Dayanıklılık Fiziksel konfor -iklimsel, optik, akustik Güvenlik -yangın, kullanım güvenliği, Sağlık Uygunluk Ekonomi
DAVRANIŞSAL DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ Öznel değ. Tekn.görüşme, tutum ölçme, davranış gözleml., görsel, işitsel tekn., kontrol, listeleri, istatistik tekn., literatür inceleme vd.	DEĞERLENDİRME KONULARI 1- Yerleşmenin, binaların ve açık alanların fiziksel özellikleri: İşlevsel mekanlar, doğal özellikler, ekipmanlar, sert ve yumuşak peyzaj elemanları 2- Kullanıcı özellikleri: Kullanıcı tipleri, ihtiyaçları, istekleri ve beklentileri 3- Kullanım koşulları: kullanım sıklığı, değiştirme ve ilaveler, bakım, yönetim	PERFORMANS DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ Sistematik ölçümler, görsel işitsel tekn., kontrol listel. mekansal gözlem, literatür inceleme, deneysel tekn., modeller, matematik ve istatistik değerlendirme tekn. Vd.
DAVRANIŞSAL VERİ KAYNAKLARI Kullanıcı, yönetici uzman bilgisi, uzman yorumları	VERİ TİPİ Yazılı kaynaklar, görsel-işitsel kayıtlar, projeler, çizimler, soru kağıtları	PERFORMANS VERİ KAYNAKLARI Uzman bilgisi, yönetmelikler, standartlar vb.

BULGULAR

İstatistiksel bulgular, plan tespitleri, fotoğraflar ve çizimle tespitler, listeler, davranış haritaları

-Çerçi, S.,(1997 s.106) İçinde yaşanılan çevrenin niteliksel değerlendirmelerine olanak sağlayan sistem modelinde konut çevresi kalite ölçütlerinin belirlenmesinde, nesnel çevresel ve kullanıcı özelliklerinin bireysel algılama ve değerlendirme yoluyla bireyin duygularının belirleyicisi olarak duygusal (beklenti,tatmin, vb.) etkileşimine önem vermektedir. (Tablo3.5.)

Tablo 3.5. Konut ve Yakın Çevre Kalite Ölçütlerini Belirleyici Kavramsal Model

3.2.2. Araştırmada geliştirilerek kullanılan model

Araştırmada yararlanılan Çerçinin çalışmasında konut ve yakın çevresinde kullanıcıların sosyal,kültürel ve temel gereksinmelerinin nasıl karşılandığının yanı sıra çevrelerinden beklentilerilerinin ne olduğu; memnuniyet, tutum ve tercihleri konusunda, kullanım sonrası değerlendirmelerden yola çıkarak, sözel ve sayısal olarak somut değerler elde edilmeye çalışılmaktadır. Buna paralel olarak bu araştırmada da temel gereksinmeler, beklentiler ve tercihler sayısallaştırılmaya çalışılmıştır.

Konut ve yakın çevre kalite standartlarını belirlemek amacıyla Çerçi tarafından önerilen kavramsal modelde, 'kalite kararları'; bu kararlara doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen 'nesnel belirleyiciler', 'öznel belirleyiciler' ve çevresel değerlendirmeler aracılığıyla ortaya konmaktadır.

Bu çalışmada ise Çerçinin çalışmasındaki belirleyicilerin öznel yada nesnel özelliklerinden daha çok; kavramsal özelliklerine göre sınıflandırılması esasına göre incelenerek araştırmaya dahil edilmiştir

Belirleyiciler kullanıcıya ve çevresel özelliklere göre süreç içinde değişimler gösterir. Söz konusu değişimlere bağlı olarak kullanıcıların bilişsel,duygusal ve davranışsal değerlendirmelerinde farklılık ortaya çıkmakta ve bütünsel çevresel değerlendirme üzerinde büyük rol oynamaktadır. İki çalışmayı birbirinden farklı kılan diğer bir önemli özellik ise, söz konusu değişimin bu çalışmada geliştirilen model üzerinde ve genelde vurgulanmasıdır

Başka bir deyişle kalite kavramı ve parametrelerinin ve çevresel değerlendirmelerin sabit değil değişken bir özellik taşıdığı ve sonuçta ortaya çıkacak kararı da etkiyecek konut çevresi kalitesinin, bu kararlar çerçevesinde, süreç içinde olumlu yada olumsuz olabileceği gösterilmektedir. Konut ve çevresinin kalitesinin değerlendirme sonucu oluşan kararları, tasarımda veri tabanı oluşturacak ölçütler üzerinde belirleyici rol üstlenir.

- Değişkenler

<u>Konut yakın çevresine bağlı nesnel belirleyiciler:</u> Konut ve yakın çevresinin fiziksel, sosyal ve örgütsel durumunu belirleyen; konutun tipi, düzeni, durumu, manzarası, bulunduğu çevre ve şehirsel alana ulaşılabilirlik v.b., özellikleri.

Kullanıcı özelliklerine bağlı nesnel belirleyiciler: Kullanıcıların yaş, cinsiyet, eğitim, meslek, şimdiki ve bir önceki konutunda oturma süreci ve yapılandırmaya ilişkin bireysel özellikler.

Sosyo-Kültürel özelliklere bağlı nesnel belirleyiciler: Kullanıcıların kişiselleştirme, sosyal statü, seçme özgürlüğü, hizmet ihtiyacı, kimlik kişisel alan, sosyal ilişki, ekonomi, estetik v.b., kültürel ve psiko-sosyal boyutlarını içeren subjektif değişkenlerdir. Kullanıcının kişilik faktörlerini içeren bu değişkenler arayıcığıyla, konut çevresi ile ilglili verileri, anlık filtrelerden geçirerek algılaması, seçmesi ve organize etmesine yardımcı olur.

- Değerlendirmeler

Kişilerin yaşadıkları çevrenin önemli özelliklerini algılaması ve onları özellikle arzu, inanç ve beklentilerinin etkilediği ve karşılaştırma standardlarına bağlı olarak değerlendirdikleri kabul edilmektedir. Algılanan ve arzu edilen çevre arasındaki durumu konut mennuniyetinin ölçümlerini vermekte ve belirleyicilerin değerlendirmeleri kabul edeceği kabul edilmektedir (Galster,1987 s.540). Bu çalışma kapsamında planlama, bakım, düzen, emniyet, ferahlık, huzur, yeşil alan, mahremiyet, manzara, mikro klima, çocuk oyun alanları, spor alanları, sosyal aktivite, alışveriş, otopark, yoğunluk, yapım standardı vb.benzer paradigmalar konut çevresi parametrelerini belirlemek ve işlemsel hale getirebilmek için bilişsel, duygusal, ve davranışsal değişkenler başlıkları ile ele alınmakta ve incelenmektedir.

Bilişsel değerlendirmeler:Kullanıcıların konut çevresini algılaması sonucu, bilgi alması analiz yapması, soyutlama-yorumlama ve yaratma süreci ile bilgiyi düşünceye, düşünceyi de eyleme dönüştürmesi söz konusu olmaktadır. Çevre değişkenleri arasındaki ilişkiyi ve karşılıklı etkileşimi kişilerin duygularıyla ile sağlayan bir değişkendir. Çevresel algılamada bazı belirleyicilerin filtre görevi görmesi nedeniyle, çevrenin algılanış şekli ile gerçek şekli arasındaki farkları kişilik ve kültürel ni telik belirlemektedir. Ayrıca çevrenin içerdiği çeşitli özellikler insanlarda psikolojik tepkileri oluşturmakta, bu durum davranuşları etkilemektedir.

Duygusal değerlendirmeler: Çevre koşullarının uygun olması kullanıcıların kendilerini yaşadıkları mekana ait hissetmeleri v.b., gibi nedenler kişilerde memnuniyet aksi halde ise beklentinin oluşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, bu değişkenler kullanıcıların konut ve çevresiyle ilgili olrak estetik duyguları,

fiziksel ve sosyal özelliklerine ait hoşnutluk ve tatmin; korunma duygusu; içinde yaşadıkları çevreyi geçmiş deneyimlerle karşılaştırması, sembolik nitelikler veya beklenti ve ümitleri içerir.

Davranışsal değerlendirmeler: Kişilerin bulunduğu ortamdaki oturma ya da taşınma isteği, çevreyi kişiselleştirme, ev değiştirme isteğine bağlı olarak tercih ve tutumlarını içermektedir. Bu parametreler, kullanıcıların konut çevresindeki sosyal yada nesnel çevresel durumlara karşı tepki veya yanıtlarını açıklamaktadır.

Üzerinde önemle durulan ve modelde öne çıkarılmaya çalışılan bir başka konu ise; belirleyicilerin sadece kullanıcıya ve çevresel özelliklere göre değil; zaman ve önceki kararlara bağlı olarak değişim göstermesidir. Bu değişimlere bağlı olarak kullanıcıların bilişsel ve duygusal değerlendirmelerinde farklılık ortaya çıkmakta; bu durum bütünsel, çevresel değerlendirme üzerinde büyük rol oynamaktadır.

Bu modelde konut yakın çevresi özellikleri, kullanıcı özellikleri, ve sosyo ekonomik özellikler olarak tanımlanan belirleyiciler ve belirleyicilerle etkileşen bilişsel ve duygusal değerlendirmelerle ve niyetlerle belirlenen duygusal davranışlar hedefe yönelik tavır (memnuniyet) olarak yorumlanmaktadır. Bu kararların gelecekteki fiziksel çevre kalitesi çalışmalarında ölçüt olarak kullanılması önerilmekte ve yararlı bir veri tabanı oluşturacağı umulmaktadır.

Tablo 3.6. Konut ve Y. Ç. Kalite Ölçütleri Belirleyici Geliştirilmiş Model

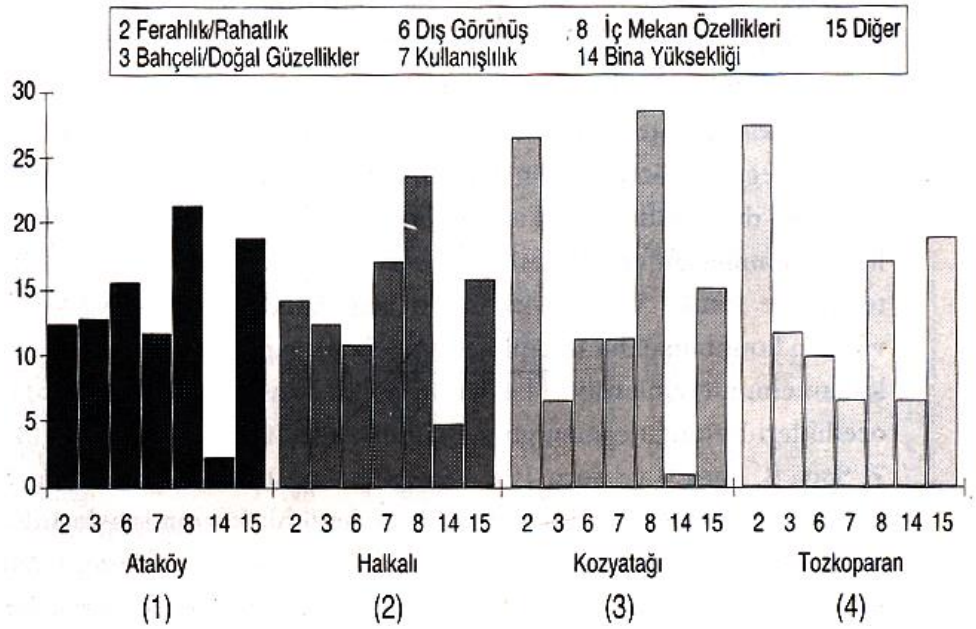
3.2.3. Araştırmada yararlanılan örnek değerlendirmeler

Dülgeroğlu vd.'nin(1996) yaptığı "Toplu konutlarda Niteliksel Değerleri Araştırmaya Yönelik Bir Çevre Analizi Araştırması", İstanbul'un farklı sosyal tabakaların olduğu dört ayrı bölgedeki toplu konut yerleşimlerinde kullanıcıların kullanım sonrası konuta ilişkin nitelik değerlendirmelerini, karşılaştırmalı analiz yöntemiyle saptamıştır.

Dülgeroğlu vd.(1996) yaptığı çalışmada kullanıcı açısından fiziksel etkenlerin konutların nitelik konusunda yapılan değerlendirmesinde,psiko sosyal ve estetik etkenlerden daha çok etkili olduğu ve bunun anket yapılan tüm bölgelerde ortak özellik olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca estetik değer parametrelerinden ferahlık,rahatlık ve iç mekan özellikleri estetik kaliteye sahip konut kavramının en fazla dile getirilen özelliğidir

Tablo 3.7. Estetik Değer Kavramın üzerine Değerlendirme ve Tercihler

Değerlendirmede kullanılan nitelik kriterleri bu araştırmadaki parametrelere paralellik gösterdiği için söz konusu çalışma örnek olması açısından uygun bulunmuş, karşılaştırma yapılan dört farklı yapıdaki bölgenin ortak değerlendirme sonuçları,dikkate alınmıştır. Kullanıcı açısından fiziksel etkenlerin, konutların nitelik konusunda yapılan değerlendirmesinde, psiko sosyal ve estetik etkenlerden daha çok etkili olduğu ve bunun anket yapılan tüm bölgelerde ortak özellik olarak

ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bunun dışında sosyo-ekonomik ve yapısal olarak araştırma bölgesine benzerlik gösterebileceği düşünülen bir bölgenin değerlendirmeleri ise 4.bölümde ayrıca ele alınmıştır.

Yöresel bir bölgede, tarihsel süreklilik içinde gelişen iki farklı dönem ve konut çevresinde yapılan Çerçinin (1997,s 110) yaptığı araştırmada ise konut ve çevre kalitesi saptanmıştır. Bu çalışmadaki bulgulara göre, bireylerin beklenti memnun olma veya olmama durumuna göre başka semtlere taşınmak istemesi ya da farklı tutumları konut çevresinin değişkenlerine bağlı olarak değişmektedir. Buna bağlı olarak söz konusu değişkenlerin yönetimsel bilimler, tasarımcılar tarafından önemsenmesi gerekmekte, önemsenmediği veya şartların iyileştirilmediği durumda bireyin bazı kişisel özelliklerinin eğitilerek bilinçlendirilmesinin gerektiği vurgulanmaktadır.

Kalite parametrelerin değerlendirilmesinde incelenen kriterler oldukça kapsamlı olması nedeniyle, bu kriterlerden deprem konutlarındaki analiz çalışmasında ve araştırılan örnek diğer araştırmalardaki ortak konular:

- Fiziksel parametrelerin değerlendirilmesinde (işlevsel kalitesi)

Konuttan genel memnuniyet, konut nitelikleri memnuniyeti ve konutun psikolojik etkinliği, konut nitelikleri memnuniyeti ve fiziksel yapı özellikleri etkinliği, gelir grubu göstergesi olarak sahip olunan eşya, araç gereçlerin saptanması, fiziksel yapı faktörlerinin beşli scalayla değerlendirilmesi, konutta beğenilen ve şikayet edilen özelliklerin karşılaştırılması, konutta yapılan değişikler ve konutla ilgili şikayetler, konutta yapılmak istenen değişiklikler, oturulan konuttan taşınmak isteme nedeni ayrıca kullanıcıların çevre ile ilgili (manzara, gün ışığı, gürültü) görüşleri fiziksel parametreler bölümünde incelenmiştir.

- Sosyal etkileşim parametrelerinin değerlendirilmesi(sosyal kalite)

Kullanıcıların konutlarını ve çevresini değerlendirirken, çevre, açık alan, sosyal tesislerin ve ulaşım olanaklarının varlığı, komşuluk ve ilişkileri sorulmuş,

Konut bölgelerinde kişilerin sosyo-psikolojik gereksinmelerinin yerine getirilip getirilmediği konusu anlaşılmaya çalışılmıştır. Sosyal etkileşimin ana ögelerinden komşuluk kavramı ayrıca sorulmuştur.

- Estetik Değer parametreleri(Tasarım kalitesi)

Toplu konutlarda tasarıma yönelik fiziksel özellikleri tanımlayan estetik tercihler, bina formu iç mekan özellikleri, ölçek tercihi ve statü, konum özellikleri bağlamında yapılmış ve kullanıcıda varolan konut imajı bu tercihlere bağlı olarak saptanmıştır. Görsel etki boyutunu ferahlık, ilgiçlik özgünlük, çeşitlilik kavramlarıyla irdelenmiş bu kavramlar konutlarda nitelik belirleyici unsurlar olarak kabul edilmiştir.

- Yapım kalitesi

Yapım sistemi ve strüktürel sistemin tasarıma uygunluğu irdelenmiş ayrıca strüktürel kalite, kullanılan malzemelerin kalitesi ve yapım kalitesinden kaynaklanabilecek rutubet, kir, akma gibi bazı olası hatalar direkt olarak sorulmuştur

3.3. Araştırma Alanının Özellikleri

17 Ağustos 1999 depremi sonrasında körfez bölgesinde, nüfus yoğunluğu ve stoku ele alındığında can ve mal kaybının en yoğun olduğu ilin; Yalova olduğu anlaşılmaktadır.

Deprem sonrası bu ildeki konut stoğunun %45'inin çeşitli derecelerle etkilenmiş ve 13 bin 989 konut kullanılmaz hale gelmiştir.(Yalova kriz merkezi resmi internet sitesi)

Kalıcı konutların projelerinin hazırlanması ve uygulanması ve kontrollüğü UBM Peta Hira Adi ortaklığı tarafından yapılmıştır

Projenin uygulama ve mimari projeleri UBM firması tarafından Ankarada özel bir büroya yaptırılmıştır. (Şekil 3.1ve Şekil 3.2)

Subaşında 2 farklı tip olarak uygulanan konutlar, toplam 6 değişik tip olarak tasarlanmış ve Körfez genelindeki çeşitli kalıcı konut yerleşimlerinde uygulanmıştır .

Yalova Subaşında uygulanan Tip 1 blokları 12 daireli (Şekil 3.3) ,Tip 4 blokları ise 6 dairelidir (Şekil 3.4) . Her iki blok tipi de, zemin artı 2 kattan oluşan 95 m2 net alanı olan 3 oda 1 salon konutlardan oluşan bloklardır. Özürlü kullanıcılar için rampayla girişin sağlandığı, banyo vitrifiye elamanları ve kapıları diğer konut tipinden farklı olan, özürlü konutları Subaşı bölgesinde planlanmıştır.

Şekil 3.1. Tasarım Sürecinde Tip1 konut bloğu için yapılan 3 boyutlu model

Şekil 3.2. Tasarım Sürecinde Tip4 Konut bloğu için yapılan 3 boyutlu model

Şekil 3.3. Tip 1 Konut Plan Şeması (Tünel Kalıp Yapım Sisitemi)

Şekil 3.4. Tip 4 Konut Plan Şeması (Tünel Kalıp Yapım Sistemi)

17 Ağustos 1999 depreminin hemen sonrasında, zemin araştırmaları ve istimlak çalışmaları sonrasında Yalova - Altınovadaki bölge uygun görüldü. Seçilen bölge eğimli bir tarım arazisi içerisinde kalmaktaydı ve çoğunlukla meyve ağaçlarının dikildiği tarlalar mevcuttu. (Şekil 3.5) Depremin hemen sonrasında çalışmalara başlanmasına rağmen uygun zeminli bölge bulunamadığından ve istimlak işlemlerindeki bazı zorluklardan dolayı arazi ancak bir sene kadar sonra istimlak edilmiştir.

Şekil 3.5. Kalıcı Deprem Konutları Arazisi İstimlak Öncesindeki Durumu

Devlet İhalesi sonucunda projelerin sözleşmesi 16.06.2000 tarihinde yapılarak, Bayındırlık Bakanlığı tarafından uygulayıcı müteahhitlere 28.06.2002 tarihinde teslim edilmiştir.

Bölgedeki zeminin çokeğimli olması; hali hazır haritaların ve bu haritalara uygun olarak hazırlanan projelerin mevcut durumu yansıtmaması nedeniyle hafriyat ve ilk aplikasyonlar sırasında oldukça önemli geçikmeler olmuştur buna bağlı olarak yaklaşık beş ayda bitirilmesi öngörülen konutlar ; yer teslim tarihinden itibaren yaklaşık dokuz ayda bitilebilmiştir.

Şekil 3.6. Yalova-Subaşı Kalıcı Deprem K. Hafriyat ve Subasman Aşamaları

Sonuçta uygulanan 3002 adet konut uygulanmış (Şekil 3.9.), 1025'i tünel kalıp sistemiyle, 1977'si konvansyonel kalıp sistemiyle yapılmıştır.

Tek etapta yapılması düşünülen projenin, konvasyonel yapım sistemine göre ihale edilen projelerin, planlama aşamasında firmaların talebiyle fiyat farklılığı olmaması şartıyla tünel kalıp sistemiylede uygulanabileceğine karar verildi. Anahtar teslim fiyatı üzerinden ihale edilen projenin müteahhitler tarafından daire başına anahtar teslim fiyatının yaklaşık olarak; dokuz buçuk-on milyar liraya malolacağı öngörülmüştü.

Şekil 3.7. Yalova –Subaşı Kalıcı Deprem K. Kaba İnşaat Aşaması

Şekil 3.8. Yalova –Subaşı Kalıcı Deprem K. Projenin Peysaj Aşaması

3.3.1. Anket uygulanan alandaki kısımların seçilmesi

Yalova Subaşı kalıcı deprem konutları ve çevresine ilişkin kalite düzeylerini ve kriterlerini belirleyebilecek bu çalışmada uygulama sırasındaki ve sonraki gözlemlerle fark edilen yapım kalitesi ve konum farklılıkları nedeniyle belli bir homojenlik sağlanabilmesi için; aynı bölgedeki 7 farklı müteahhit firmanın yaptığı farklı yapım kalitesi ve malzemeye sahip konut bölgesinde yapım kalitesi biraz daha yüksek iki farklı müteahhit firmanın uygulama yaptığı kısım incelenmiştir.

Yapım sisteminin nitelik değerlendirmesiyle etkileşimi araştırılmak istendiğinden farklı yapım sistemiyle uygulanmış iki ayrı kısım seçilmiştir.

Daha fazla sayıda anket yapılması planlanmasına rağmen bölgedeki nüfüs yoğunluğunun beklenenin çok altında olması nedeniyle toplam 20 adet anket yapılabilmiştir.

Anketler yapılırken bölgedeki genel blok tipi ve kullanıcıların oturduğu kat, yapım sistemi ve konutun baktıuğı yön gibi kriterler göz önüne alınarak anket uygulanan konutlar örnekleme uygun bir şekilde seçilmeye çalışılmıştır.

1.Kısım: Konvansiyonel kalıp sistemiyle uygulama yapılmış olan Ada 28,29,30,31,32 yi içeren toplam 234 konut bölgesi (Şekil 3.11.) (Şekil 3.12.)

Bu kısımda toplam toplam 6 farklı blokta yaşayan 8 adet kullanıcıyla görüşülmüştür.

2.Kısım :Tünel kalıp sistemiyle uygulama yapılmış olan Ada 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11 i içeren toplam 528 konut bölgesi (Şekil 3.13) (Şekil 3.14)

Bu bölgede ise 9 ayrı bloktadaki 11 kullanıcıya anket uygulanmıştır.

Şekil 3.9. Anket uygulanan örneklem bölgesi genel haritası

Şekil 3.10. Araştırma Alanı Konut Uygulamaları

Şekil 3.11. Anket uygulanan 1.kısım haritası

Şekil 3.12. Araştırma Alanı 1.Kısım Perspektifler

Şekil 3.13. Anket uygulanan 2.kısım haritası

Şekil 3.14. Araştırma Alanı 2.Kısım Perspektifler

3.4. Anket formunun oluşturulması

Araştırmada güvenilir bir veri tabanının oluşturulması, değişkenlerin kendi aralarında karşılaştırılmaları ve istatiksel açıdan da değerlendirilmesi amacı ile seçilen örnek bölgede anket çalışması yapılmıştır. Kullanım sonrası değerlendirme ölçümleri için anketlerin çok yaygın ve iyi bir veri toplama tekniği olduğu düşünülmekte ise se (Francescato, vd, 1989) bu tür çalışmalarda sadece kullanıcılardan alınan yanıtların sağlıklı bir veri tabanı oluşturacak veri tabanı oluşturabilecek nitelik taşımadığı düşünülmektedir. Bu boyutlar tasarım kararlarının değerlendirlmesi, değerlendirme kapsamına alınacak gruplar ve kullanılacak veri toplama tekniği (gözlem ,soru sorma, ölçme, arşiv bilgilerinden yararlanma, uzman görüşünün katılması) şeklinde ele alınmıştır. (Özsoy ,1995)

Konut ve çevresi kalite parametrelerinin belirlenmesi ve deprem konutlarındaki kalite sorunları ve kavramını bu parametreler ışığında irdeleyebilmek amacıyla bir soru kağıdı oluşturulmuştur.(Bkz.Ek A1)

Kalıcı deprem konutlarıyla ilgili bir kullanım sonrası değerlendirmesinin eksikliği, toplu konutlarla ilgili incelenen örnek araştırmaların çoğunlukla yeni uydukentlerin ,yerleşim bölgelerinin, yada sosyo ekonomik olarak dikkat çekilmek istenen bölgelerde işlevsel, yapısal yada sosyo ekonomik açıdan yaklaşımları inceleyip irdelediği görüldüğünden; anket soruları Dülgeroğlu vd.'nin(1996) yaptığı, "Toplu Konutlarda Niteliksel Değerleri Araştırmaya Yönelik Bir Çevre Analizi Araştırması" ve Çerçinin (1997) yaptığı Konut Yakın Çevresinin Kullanıcı Bilişsel Duygusal ve Davranışsal Parametrelere Bağlı Olarak Değerlendirilmesi" çalışmalarındaki sorulardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

3.2.2.'de bahsedilen örnek çalışmalardaki değerlendirme kriterlerine ek olarak; araştırma bölgesindeki kullanıcıların farklı statüsü göz önünde bulundurulmuş; kişisel deneyimlerine bağlı olarak deprem konutlarının kalite kavramındaki farklılığını ortaya çıkarabilecek önceki çalışmalardakilerden farklı soru ve düşünceler, sorulacak örnek anket sorularına yansıtılmıştır.

Sorular genelden özele giden bir nitelik taşımakta ve açık uçlu sorulardan başlanarak belirleyici sorularla devam etmektedir. Ölçümlerin kontrol edilebilnmesi açısından bazı sorular benzer şekilde ama farklı tipte (skala v.b) sorulmuştur

Bazı soruların sıfat çiftleri ile farklı skalalarla oluşturulması, bazı soruların ise sadece sıralama scalasıyla sorulması kullanıcıların duygu ve düşüncelerinde anlamlı farklılıkların olup olmadığını anlamak açısından sorulmuştur.

Anket sorularının yanı sıra ön görüşmeler yapılmış, çevre kalitesi fotoğraflarla da irdelenmiştir.

3.5. Üçüncü Bölümün sonuçları

Konut ve yakın çevresi kalitesi ile ilgili faktörler; belirleyiciler ve değerlendirmeler olmak üzere iki temel kategoride sınıflandırılmış ele alınmıştır. Modelde kullanıcı özellikleri, konut ve yakın çevresi özellikleri ve sosyo-kültürel özellikler karşılıklı olarak etkileşerek doğrudan çevresel değerlendirme ve kriterlerini oluşturduğu ve kararları belirlediği düşünülmüştür.

Modelin metodolojik kurgusu:

-Değerlendirmeleri doğrudan etkileyen belirleyiciler birbiriyle doğrudan ve karşılıklı etkileşim içindedir.

-İnsanların iki farklı dönem ve nitelikte yaşadıkları konut çevrelerini algılama ve bilince dayalı değerlendirmeleri, çevresel tatminleri, beklentileri, tercihleri, tutumları ve taşınma isteği paradigmaları ve ölçek soruları yardımıyla; karara yönelik tavrı belirlemek.

-Tavır belirleyici çevresel değerlendirme sonuçlarına göre çevrenin niteliksel durum ölçütünü tayin etmek (karar)tir.

Sonuç olarak, çevresel değerlendirme sonucunda ortaya çıkan normatif ya da sayısal ölçütler (karar); nesnel ve öznel belirleyiciler ve kişilerin öznel durumlarını içeren sosyal davranışlarla belirlenerek; direkt ya da dolaylı olarak çevresel değerlendirmelere etki etmesi, ayrıca değerlendirme sonuçlarının da duygusal değerlendirmeler girdilerin oluşturduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. YALOVA SUBAŞI DEPREM KONUTLARINDA KALİTE KAVRAMI VE PARAMETRELERİNİN KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde ,dördüncü bölümdeki,konut yakın çevre kalitesini belirlemek için geliştirilen kullanım sonrası değerlendirme modeli aracılığıyla konut çevresi niteliksel sorunları saptmaya bir araştırmanın metodolojik yaklaşımı sunulmaktadır.

Yalova–Subaşı Kalıcı Deprem Konutları incelenmiştir.Örnek olarak seçilen bölgedeki kullanıcıların konut yakıon çevreleri hakkındaki düşüncelerini,deprem sonrası değişen kaliteyle ilgili değerlerini ve bu değişimin hangi parametrelere bağlı olarak nasıl değiştiğini saptamak çalışmanın ana amacı olmuştur.

4.1. Araştırmada Yer Alan Kişilerin Sosyo Ekonomik ve Demografik Özellikleri

4.1.1. Ailenin büyüklüğü

Alan çalışmasının yapıldığı Yalova-Subaşı kalıcı deprem konutlarındaki örneklemde ortalama hanehalkı büyüklüğünün dört kişi olduğu görülmüştür. Minimun hanehalkı büyüklüğü bir, maksimum hane halkı büyüklüğü ise beş kişidir. Anketler sonucu yapılan değerlendirmede, en çok tekrar eden hanehalkı büyüklüğünün ise dört kişi olduğu gözlenmiştir.

Örneklemdeki hanehalklarının %17‘sinin 1-2 kişiden oluştuğu, 3-4 kişiden oluşan hanehalklarının oranının %61 olduğu, 5 kişi olan hanehalklarının oranın ise %22 olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4.1. Örneklemdeki Ailelerin Büyüklükleri

	Sıklık	Yüzde
1	1	6
2	2	11
3	5	28
4	6	33
5	4	22
Toplam	**18**	**100**

4.1.2. Görüşülen Kişinin Cinsiyeti

Anketlere cevap veren hanehalkı üyelerinin %55'inin erkek, %45 inin ise kadındır.

Tablo 4.2 Örneklemde Görüşülen Kişilerin Cinsiyeti

	Sıklık	Yüzde
Kadın	8	45
Erkek	10	55
Toplam	**18**	**100**

4.1.3. Görüşülen Kişinin Yaşı

Örneklemde görüşülen kişilerin yaş dağılımları incelendiğinde; ortalama yaşın 32 olduğu, hanehalklarının %50'sinin 20-50 yaşları arasında olduğu görülmüştür. En çok tekrar eden yaş grubunun ise 29-39 yaş arası orta yaş grubu olduğu gözlenmiştir. Anket yapılan aile bireylerinin içinde anket sorularına cevap verenlerin en genci 20, en yaşlısı ise 72 yaşındadır.

Tablo 4.3. Örneklemde Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımları

	Sıklık	Yüzde
18-28	2	11
29-39	6	33
40-49	3	17
50-59	5	28
60 ve üstü	2	11
Toplam	**18**	**100**

4.1.4. Görüşülen Kişinin İşe Ulaşım Durumu

Anket için görüşülen kişilerin işe veya okula ulaşım kolaylığı veya zorluğunun araştırma yapılan bölgedeki en önemli problemlerden biri olduğu gözlenmiştir, bu yüzden kullanıcıların bu özellikleri ayrı olarak,sosyo ekonomik özellikler içeriesinde de ele alınan gereken meslek dağılımlarıile birlikte bu maddede ele alınmıştır.

Tablo 4.4. Görüşülen Kişinin İşe Ulaşım Durumu

		Sıklık	Yüzde
Görüşülen Kişinin İşe Ulaşımı	Özel Oto	2	11
	Otobüs	14	77
	Yaya	2	11
	Toplam	**18**	**100**

Tablo 4.5. Örneklemde Görüşülen Kişilerin Meslekleri

		Sıklık	Yüzde
Görüşülen Kişinin Mesleği	Ev Hanımı	6	33
	Emekli	6	33
	Serbest	4	22
	Memur	2	10
	Toplam	**18**	**100**

Araba sahibi 7 kişiden, 1 kişinin yaya olarak, 2 kişinin de özel otosuyla işe gittiği geriye kalanların özel otosunu işe gitmek için kullanmadığı görülmüştür.

Yüksek gelir grubuna dahil %44.5'luk kesimin büyük bir çoğunluğunun eski de olsa araba sahibi oldukları için yüksek gelir grubuna dahil oldukları, arabalarını kullanma masraflarını fazla olduğu için her gün kullanmadıkları, bu yüzden örneklem

bölgesinde sahibiyetin gelir durumunu %100 yansıtmadığı konuşmalar ve gözlemler sonucu edinilen fikirlerdendir

4.1.5. Görüşülen Ailenin sosyo-ekonomik özellikleri

Kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerini incelediğimizde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Görüşülen kişilerden %33'ünün çalıştığı, %67'sinin ise çalışmadığı belirlenmiştir. Çalışmayan % 67'lik kesimin yarısının ev hanımı diğer yarısının ise emeklilerden oluştuğu gözlenmiştir.

Ayrıca kiracı olarak toplam 2 adet hanehalkına rastlanmıştır.

Soru 29 da sorulan gelir göstergesi bazı eşyaların adet olarak sahibiyetliğine göre genel bir gelir grubu dağılımı yapıldığında örneklemdeki ailelerin % 50'sinin orta ve ortanın altı bir gelir grubuna, %44.5'uğunun ise yüksek gelir grubuna ait olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6. Örneklemde Görüşülen Ailelerin Konutları Sahibiyet Durumu

		Sıklık	Yüzde
Ailenin Koyet Durumu	Ev Sahibi	16	89
	Kiracı	2	11
	Toplam	18	100

Tablo 4.7. Örneklemde Görüşülen Ailelerin Gelir Grubu

	Gelir Grubu	Sıklık	Yüzde
Ailenin Gelir Grubu	Çok Yüksek	1	5.5
	Yüksek	8	44.5
	Orta	5	28.0
	Ortanın altı	4	22
	Düşük	-	-
	Toplam	**18**	**100**

4.2. Araştırma Yapılan Konutların ve Yakın Çevresinin Özellikleri

Daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, kalıcı deprem konutlarında standart olarak belirlenen belirli sayıda konut bloğu tipi biraraya geliş biçimlerinde ve

malzeme renklerinde çeşitlilik sağlanmaya çalışılarak uygulanmıştır. Hak sahiplikleri kura ile belirlendiği için tipler arasında tercih söz konusu değildir. Çalışmanın önceki bölümlerinde incelenen saha araştırmalarında olduğu kadar konut ve çevresinin üzerinde durulmayacaktır; ancak örneklem bölgesinde kullanılan farklı iki tip konut bloğunun konumu ve yönü itibarıyla mevcut farklılıklarının üzerinde durulmuştur. Farklı iki yapım sistemine göre, iki ayrı bölgeye örneklem uygulanmaya çalışılmış, daha sonraki bölümlerde de konut ve yakın çevresinin özelliklerinin memnuniyetle olan ilişkileri araştırılmıştır

Tablo 4.8. Ailelerin yaşadıkları konutların fiziksel özellikleri

		Sıklık	Yüzde
Konutun Bulunduğu Blok Tipi	Tip 1	12	67
	Tip 4	6	33
	Toplam	**18**	**100**
		Sıklık	Yüzde
Konutların Bulunduğu Kat	Zemin	7	39
	Kat 1	5	28
	Kat 2	6	33
	Toplam	**18**	**100**
		Sıklık	Yüzde
Konutların Baktığı Yön	Kuzey	9	50
	Güney	5	28
	Doğu	1	5.5
	Batı	2	11
	Güneydoğu	1	5.5
	Toplam	**18**	**100**
		Sıklık	Yüzde
Konutun Manzara Durumu	Var	10	56
	Yok	8	44
	Toplam	**18**	**100**

4.3.Araştırma Yapılan Kişilerin Eski Konutlarının Özellikleri

Yeni konut, ve eski konut arasında anlamsal olarak memnuniyet farklılıklarına neden olabilecek sahibiyet, büyüklük ve şehre uzaklık kriterlerinden başka eski konutun sağlamlık kriteri de kullanıcılara sorulmuştur.Evi ağır hasarlı yada kullanılamaz duruma gelen,afet konutları sahiplerinden başka konutları kiralayarak bölgede yerleşmiş kullanıcılara da eski konutunun sağlamlık durumu sorulmuştur. Kiracı olan

2 kullanıcının 1'inin kullandığı eski konutun depremde yüksek derece hasar gördüğü, diğer kullanıcının ise depremi yaşamadığı başka bir şehirden geldiği öğrenilmiştir.

Tablo 4.9. Ailelerin yaşadığı eski konutların genel özellikleri

		Sıklık	Yüzde	
Ailenin Eski Konutunu Sahibiyet Durumu	Ev Sahibi	15	83	
	Kiracı	3	13	
	Toplam	**18**	**100**	
		Sıklık	Yüzde	
Eski Konutun Büyüklüğü	Küçük	1	5.5	
	Orta	9	50	
	Büyük	8	44.5	
	Toplam	**18**	**100**	
		Sıklık	Yüzde	
Eski Konutun Şehre Uzaklığı	Uzak	2	11	
	Yakın	16	89	
	Toplam	**18**	**100**	

4.4. Araştırma Değişkenleri ve Kalite Parametreleri Arası İlişkilerin Saptanması

Bu araştırmada kalite kavramı ve değişimi konularına ölçüt olabilecek

- Konut çevresini değerlendirme(S 24,20,25,8,18,17)
- Konut çevresi memnuniyet (S 19)
- Konut çevresi beklentileri (S22)
- Konut çevresinden taşınma isteği(S16,30)

Objektif değişkenler olarak kabul edilmekte,

- Kullanıcı özellikleri (S1-5-23)
- Konut ve çevresi özellikleri (Tespit)
- Eski konut özellikleri (S11-14-15)

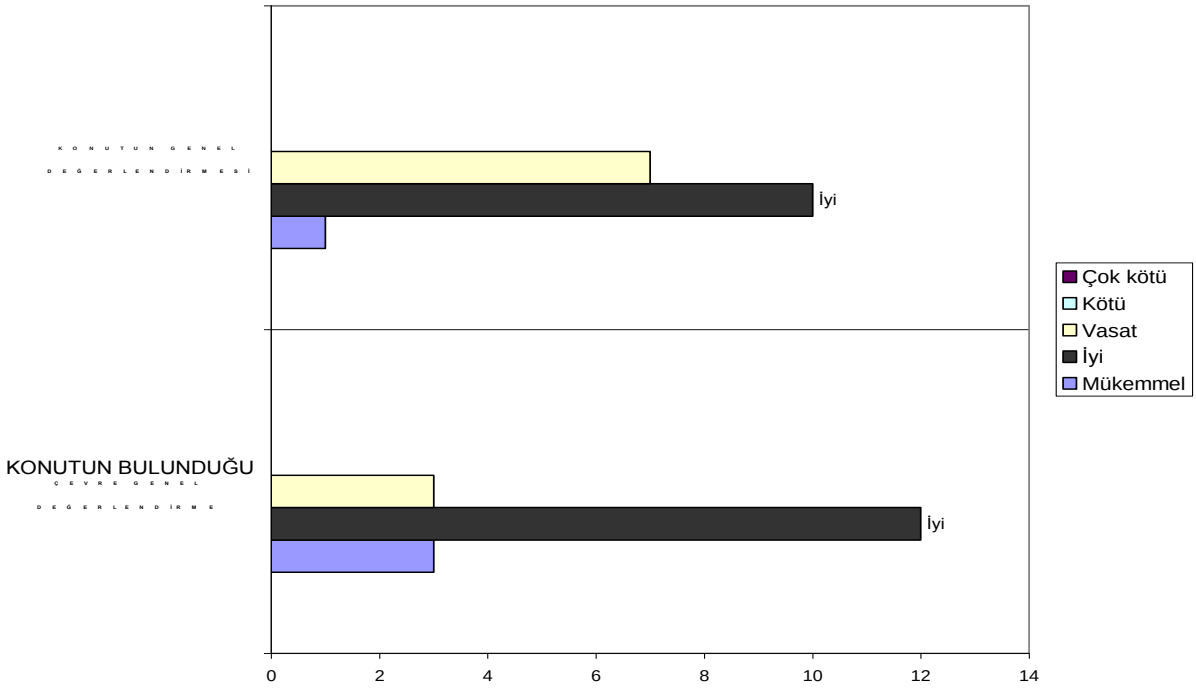
ise objektif değişkenlere etki etmektedir.

Bu çok sayıdaki değişkenin yalnızca anlamsal farklılıklarının olanlarının analiz edilmesi uygun görülmüştür.

Öncelikli olarak,objektif değişkenler ve kullanıcıların kişisel özellikleri ilişkileri irdelenmiştir, daha sonra konut özellikleri ile çevresel algılama, memnuniyet, beklenti ve tercih arasındaki ilişki incelenmiştir. Önceki konutla, kullanılan konut arasındaki algılama ve memnuniyet farklılıları saptanarak, memnuniyetin değişimiyle, kalite anlayışındaki ilişki ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

4.4.1. Objektif değişkenler ve kullanıcıların kişisel özellikleri ilişkileri

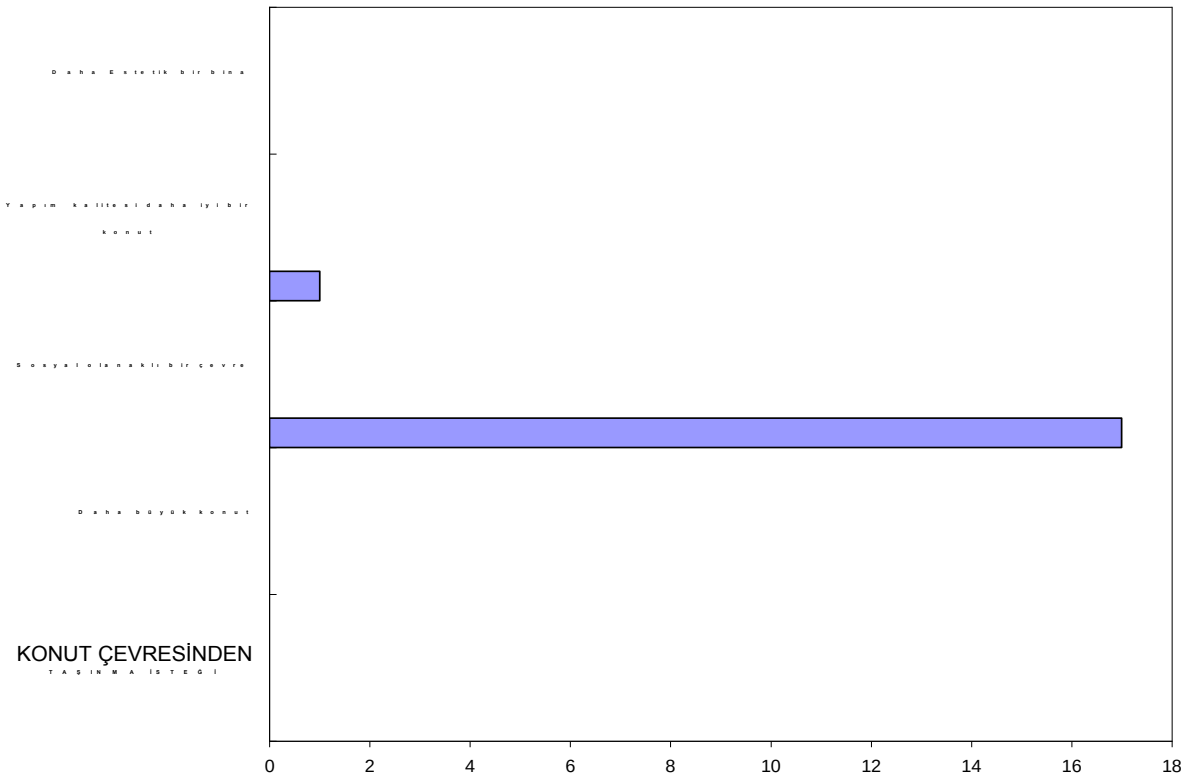
Tablo 4.10. Konut ve çevresi genel değerlendirme

▪ Kullanılan konutlar ağırlıklı olarak (%56) iyi, konut çevresi ise (%67) iyi olarak değerlendirilmiştir. Konutunu mükemmel olarak nitelendiren tek kullanıcının 72 yaşında olması **yaş grubu** yükseldikçe şehir merkezine ulaşımın önemini yitirmesinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında yaş grubu yükseldikçe **komşuluğun** daha fazla önem kazanmasıyla diğer yaş grupları tarafından oranın düşük olmasına rağmen yeterli olarak nitelendirilen komşular, 60 yaş ve üstü kullanıcıların tamamı tarafından yetersiz olarak nitelendirilmiştir. İmkanınız olsa nasıl bir konuta taşınmak istersiniz sorusuna % 89'luk bir kesim **sosyal olanakları daha iyi** bir konut cevabını vermiştir, yapım kalitesi daha iyi bir

konut, hem yapım kalitesi hemde sosyal olanakları daha iyi bir çevre cevabını veren %11'lik diğer kullanıcıların tümü 18-39 yaş grubuna mensuptur.

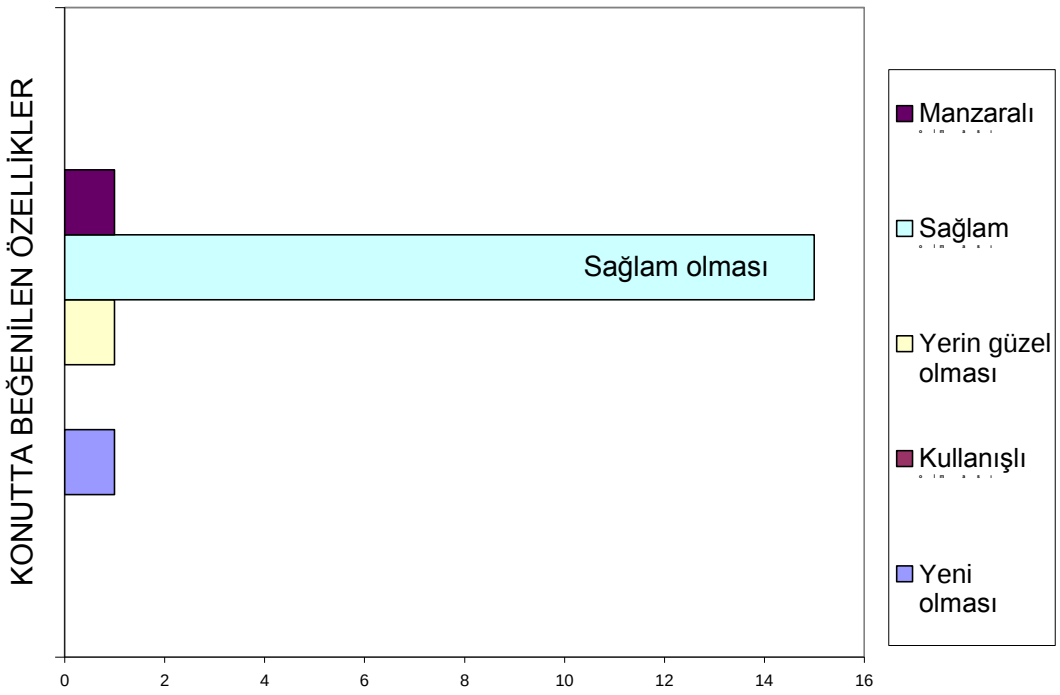
Tablo 4.11. Konut çevresinden taşınma isteği

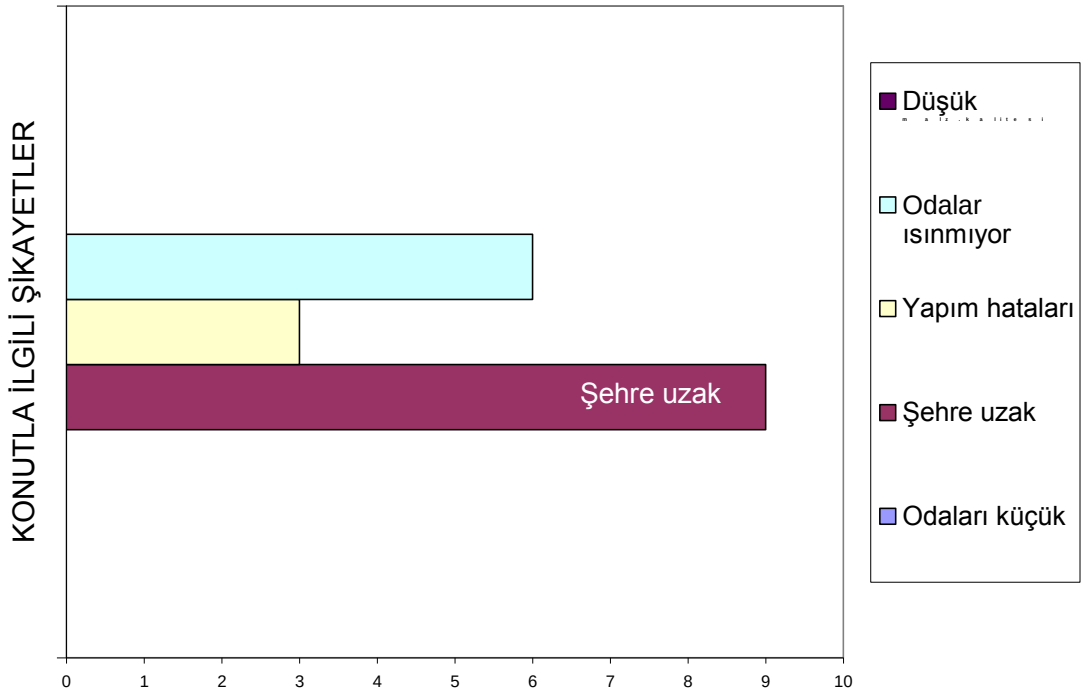
▪ Genel olarak konut ve çevresinin değerlendirmesinde **kadınların** daha çok, **mükemmel** yanıtını verdiklerini, **erkek** kullanıcıların ise konut çevresi değerlendirme sorularında daha fazla sayıda, **yeterli değil** cevabını vermiştir. **Kadın** kullanıcıların **sağlamlığı** daha fazla oranda çok iyi olarak nitelendirilmesine rağmen, erkek kullanıcıların konuya daha sorgulayıcı yaklaştığı, bir erkek kullanıcı konutun sağlamlığı değerlendirilmesi istendiğinde bir belge ya da gözleme sahip olmadığı için, yorum yapmamıştır.

▪ Çalışmayan kullanıcılar, konutta en beğenilen özellik olarak konutun sağlamlığını belirtirlerken; **serbest meslekle** uğraşanlardan ve memurlardan oluşan çalışan kesim, sağlamlık dışında konutun yeni olması, yerinin güzel olması gibi **yatırıma** yönelik başka kriterler de belirtmişlerdir.

Tablo 4.12. Konutta beğenilen özellikler

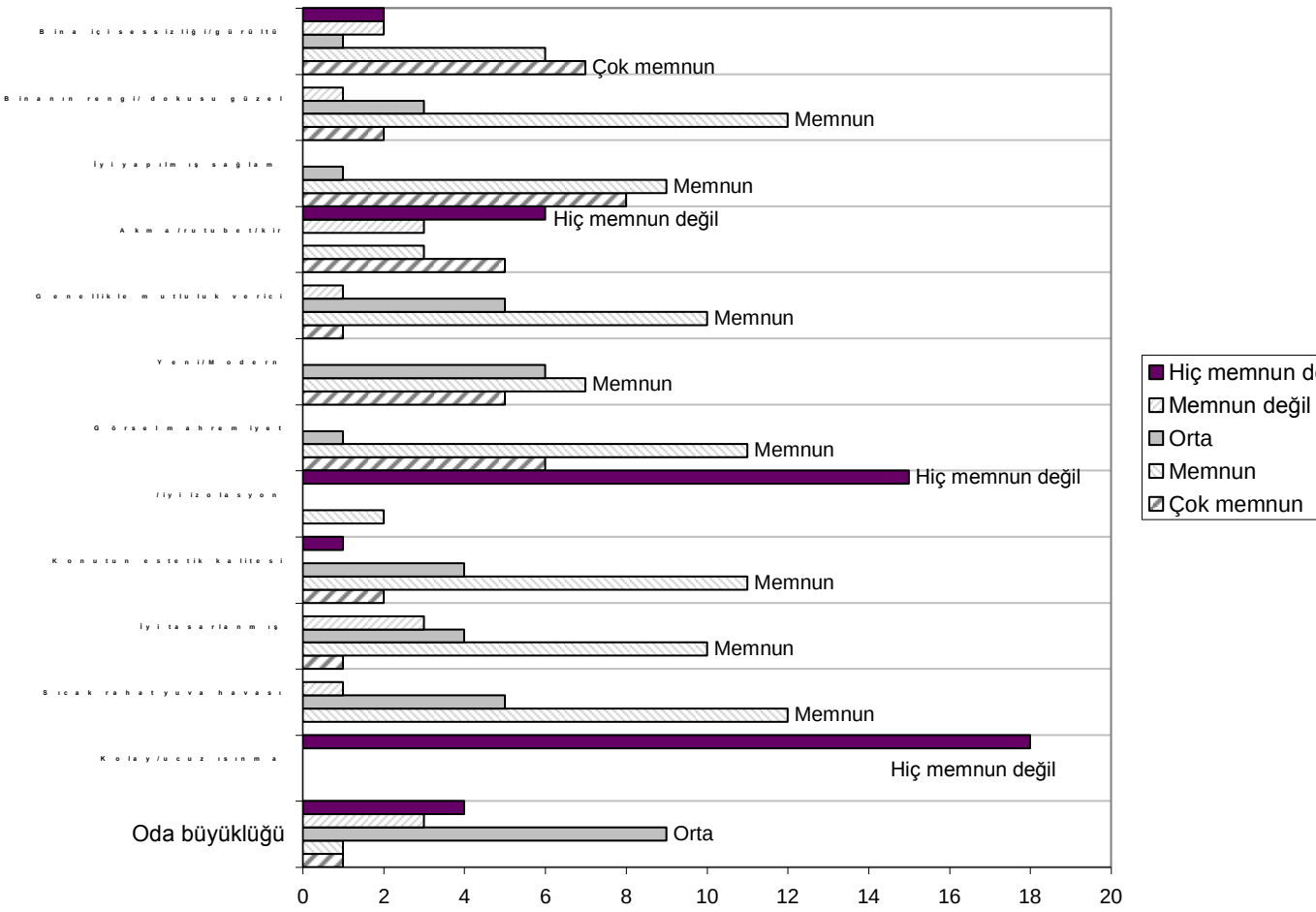

Tablo 4.13. Konutla ilgili şikayetler

▪ **Kiracı** olan kullanıcıların konut nitelikleri memnuniyeti ile ilgili soruya memun değilim ve hiç memnun değilim cevaplarını, ev sahiplerinden çok daha az oranda verdikleri ve çevre değerlendirmesinde **iyi** olarak tanımladıkları çevrelerinden daha az şikayetçi oldukları gözlenmiştir. Kiracıların şikayetelerinde odaların ısınmaması, konutların şehre uzaklığından daha öne çıkmıştır. Kiracı olan kullanıcıların şehir merkezine uzak, fakat konutlarına yakın bölgelerde çalıştıkları bu yüzden konutları kendilerinin seçmeleri, örneklem bölgesinde çok sayıda kiralık konut olması nedeniyle kendi istekleriyle ve daha sağlam olduklarını düşündükleri için konutları kullandıkları konutta mecbur kalmadıkça değişiklik yapmadıkları görülmüştür. Kiracı olan bir kullanıcının ise konutun asıl sahibi olmayı arzu ettiği gözlenmiştir

Tablo 4.14. Konut nitelikleri memnuniyeti

▪ **Gelir grubu çok yüksek** kullanıcıların hepsi konut genel değerlendirmesine **vasat** yanıtını vermiştir. Bu kullanıcıların konutları sadece yaz aylarında ve ikinci konut olarak kullandıkları için sosyal statü ve kalite açısından da çevreyi beğenmedikleri gözlenmiştir. **Ortanın altındaki** gelir seviyesinindeki kullanıcıların ise konutları vasat olarak değerlendirme oranlarının diğer gelir seviyelerindeki kullanıcılara göre düşük olduğu gözlenmiştir, bu kullanıcıların daha **memnun** olmaları, genelde ortanın altındaki gelir seviyesine sahip kullanıcıların bir kısmının kiracı olması ve tercih kullanabilmiş olmaları diğer kısmının da eski konutunun çok yetersiz olduğu için ortaya çıkmıştır. Eski konutunu üç katlı, bahçe içinde ve lüks sayılabilecek yapı malzemesiyle yaptırdığını söyleyen yüksek gelir seviyesindeki bir kullanıcının kaliteli konut nasıl olmalıdır sorusuna 'pahalı tasarım ve modern malzemeyle yapılmış' olması cevabını vermesi sağlamlık yada sosyal özellikleri dışında lüksle ilgili tek cevabı vermesi açısından çarpıcıdır.

▪ Araştırma sırasında yapılan sohbetler sonucunda; şehir merkezine toplu taşıma araçlarıyla gitmenin oldukça güç olduğu bu bölgenin, **çalışan** ve şehir merkezinde eğitim gören kullanıcılar için **ulaşım masraflarının** da yüksek olması nedeniyle, tercih edilmediği,başlangıçta daha fazla olan kullanıcı sayısının okulların açılmasıyla azaldığı, kullanılan bazı konutların sonradan tamamen ya da geçici olarak **terk edildiği** saptanmıştır.

4.4.2. Konut özellikleri ile çevresel algılama,memnuniyet,beklenti arasındaki ilişkiler

▪ Konutunu vasat olarak nitelendiren Tip1 kullanıcılarının, Tip 4 kullanıcılarından altı kat daha fazla olması ve anket sırasında Tip 1 kullanıcılarının, Tip 4 bloklarını daha iyi ve kullanışlı olarak nitelendirmesi; ayrıca Tip 4 konut kullanıcılarının % 83 oranında konutlarını iyi olarak nitelendirmeleri, bu tip konutların diğerlerinden daha iyi uygulanmadığı da göz önüne alınırsa, Tip 4 konutlarının daha iyi planlandığı söylenebilir. **Tip 4** konutların daha az yoğunluklu, iki balkonlu ve mutfaklarının daha iyi planlamış olması bu tipin **memnuniyet verici** olmasındaki en önemli etkenlerdir.

▪ Bütün tip konutlardaki **çatı** uygulamalarının yanliş olması nedeniyle ikinci katlarda **akma** ve **rutubet** bulunduğu gözlenmiştir .Konut nitelikleri memnuniyetinin

belirlendiği 19 nolu soruya cevap veren kullanıcıların **ikinci katta yaşayanların**, iyi izolasyon ve akma rutubet konularında hiç memnun değilim cevabını daha çok verdiği verdiği görülmüştür.Özellikle zemin kattaki kullanıcıların, konutlarına ilşkin duydukları güvensizlik örneklem bölgesinde %10'dan daha az bir doluluk olması gibi sosyal ve güvenlik sistemininn kurulamayışı gibi yönetimsel nedenlere bağlanabilir.

▪ Sert bir iklime sahip olan bölgede, **kuzeye** bakan konutların diğer yöne bakan konutlara göre ciddi sıcaklık farklılıkları mevcuttur. Buna bağlı olarak kuzeye bakan, özellikle zemin katta ve az ışık ve ısı alabilen konutlarda **ısınma problemlerinin** daha fazla olduğu gözlenmiştir.

▪ **Konvansyonel** ve **tünel kalıp** sistemine göre iki farklı yapım sistemiyle yapılan örneklem bölgesinde, yapım sürecinin kısalığı ve uygulaması yapılan konut tiplerinin tünel kalıp sistemiyle uygulanmaya daha müsait olması nedeniyle, tünel kalıp uygulamarı **yapım kalitesi** açısından çok daha başarılıdır. Anket sonuçlarına göre konutunu vasat olarak değerlendiren konvansyonel kalıpla yapılmış konut kullanıcıları, diğer kullanıcılara göre oldukça fazladır. Konutla ilgili sikayetlerde konvasyonel konut kullanıcılarının yapımdan kaynaklanan hataları oldukça çok dile getirmesine rağmen, tünel kalıp sistemiyle yapılmış konutların kullanıcılarının yapım kalitesinden kaynaklanan hataları hiç dile getirmedikleri fakat tünel kalıp sisteminde zorunlu olarak kullanılan perde duvarların ısınma problemini daha önemli bir boyuta getirmiştir. Yapım sisteminin kullanıcılar tarafından sağlamlık kriteri açısındam pek önemsenmediği; genel sohbetler sırasında yapının yapım sisteminin büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmediği farkedilmiş, anket sonuçlarından sağlamlıkla ilgili anlamlı bir sonuç çıkarılamamıştır.

▪ **Konut tipinin** toplam daire sayısı ile komşularla biraraya geliş ve ve **yardımlaşma** olanağının çok daireli konutlara göre daha az olduğu için ısınma, yönetimsel, çevre bakım ve **güvenlik** konularında daha çok problem yaşandığı gözlenmiştir.

4.4.3. Önceki konutla,kullanılan konut arasındaki farlılıklara bağlı memnuniyet ve kalite değişimi

▪ Anket yapılan kullanıcıladan eski konutnnu şimdiki konutuna göre daha büyük olan dokuz adet kullanıcının toplam dördü konut memnuınuiyetiyle ilgili sorulan sorularda oda büyüklüğü konusunda 'hiç memnıun değilim' cevabını vermiştir. Eski

konutları büyük olan kullanıcıların % 75'inin konutla ilgili şikayetlerinde odaların küçük olması ilk üç önemli konulardan biridir. Kaliteli konut nasıl olmalıdır sorusuna 4 odalı, ya da bahçeli ve geniş olmalı gibi, büyüklükle ilgili kriterlere sahip cevapları veren iki kullanıcının da eski konutlarının büyük olduğu saptanmıştır.

▪ Eski konutu şehir merkezine uzak olan kullanıcıların araç sahibi oldukları için veya şehre gidiş zorluklarını bilerek bu bölgeye taşındıkları için konut ve genel çevresinden diğer kullanıcılardan daha memnun oldukları gözlenmiştir.

▪ Örneklem bölgesindeki bütün kullanıcılar eski konutundaki sosyal ve komşuluk ilişkilerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Komşularını yeterli bulan %22'lik kesimin tümü konutun bulunduğu çevreyi ve konutu, iyi; bu kesimin yarısı ise konutun bulunduğu çevreyi iyi; fakat konutu vasat olarak nitelendirmişlerdir.

4.4.4. Kalite kavraının sosyo-ekonomik özelliklere göre farklılığı kalite kavramı

▪ Önceki konutunda komşuluk ilişkilerini ve sosyal donatılarını mükemmel olarak nitelendirmeyen büyük bir kesimin, sosyal donatıları yetersiz ve yoğunluğun çok az olduğu örneklem bölgesini kullanması sonucu, eski konuta ait değerlendirmelerinde farklılaşma olduğu, eski konut komşuluk ilişkilerini ve sosyal donatılarını mükemmel olarak değerlendirdiği, eski konutunu kaliteli olarak değerlendirdiği halde şimdiki konutunu iyi ile vasat arası değerlendirmekte ve şimdiki konutunu eski konutuna göre kaliteli olarak nitelendirmemektedir.

▪ Kaliteli konut nasıl olmalıdır sorusuna, sağlam diyen 3 kişiden sadece 1 kişinin eski konutunu yıkıldığı için sağlam değil, kalitesiz bulmuştur. Bu durum konutta kalite kavramı konusunun örneklem bölgesindeki kullanıcılarda çelişki olduğu düşündürmektedir.

Özellikle afet konutu kullanıcıları için önem kazanması beklenen sağlamlık faktörü, şehir merkezine yakınlık yada yada sosyal donatı yetersizliği kadar önem kazanamamıştır.

Eski konutunu şehir merkezinde olduğu için kaliteli bulan 4 kişiden 2 si, eski konutundan daha sağlam olmasına rağmen kullandığı konutu vasat olarak nitelendirmiştir.Bu durum ....

- **Konvansyonel** ve **tünel kalıp** sistemine göre iki farklı yapım sistemiyle yapılan örneklem bölgesinde, yapım sürecinin kısalığı ve uygulaması yapılan konut tiplerinin tünel kalıp sistemiyle uygulanmaya daha müsait olması nedeniyle, tünel kalıp uygulamarı **yapım kalitesi** açısından çok daha başarılıdır. Anket sonuçlarına göre konutunu vasat olarak değerlendiren konvansyonel kalıpla yapılmış konut kullanıcıları, diğer kullanıcılara göre oldukça fazladır. Konutla ilgili sikayetlerde konvasyonel konut kullanıcılarının yapımdan kaynaklanan hataları oldukça çok dile getirmesine rağmen, tünel kalıp sistemiyle yapılmış konutların kullanıcılarının yapım kalitesinden kaynaklanan hataları hiç dile getirmedikleri fakat tünel kalıp sisteminde zorunlu olarak kullanılan perde duvarların ısınma problemini daha önemli bir boyuta getirmiştir. Yapım sisteminin kullanıcılar tarafından sağlamlık kriteri açısındam pek önemsenmediği; genel sohbetler sırasında yapının yapım sisteminin büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmediği farkedilmiş, anket sonuçlarından sağlamlıkla ilgili anlamlı bir sonuç çıkarılamamıştır.

Tablo 4.15. Değişkenler ve Demografik Özellik İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları

Tablo 4.16. Değişkenler ve Konut Özellikleri İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları

Tablo 4.17. Değişkenler ve Sosyo-Ekonomik Özellikler İlişkileri Sayısal Anket Sonuçları

4.4.5. Dördüncü bölüm sonuçları

Çevre kalitesinin nesnel bileşenleriyle birlikte bu çevrede yaşayan insanların öznel değerlendirmelerinin birlikte ele alınabileceği yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi belirli seviyede yaşam kalitesi elde edilmek isteniyorsa, gerekli olduğu ayrıca çevre kalitesinin sadece nesnel belirleyiciler ile saptanamayacağı bu konuda araştırmaların yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.Bu amaçla her türlü tasarım ve organizasyon ve yönetim kararlarına katkı sağlayabilecek, somut değerleri elde etme amacıyla yararlanılan model ve kriterlerine göre araştırmanın hedefine uygun bir şekilde objektifr değişkenler ve kullanıcı,konut ve çevresi özellikleri seçilmiş ve bu değişkenlerle söz konusu özelliklerin arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Örnek çalışma ve modellerden de yararlanılarak, önceki çalışmalarda araştırılan değişkenlerin benzerleri kullanılarak deprem öncesi ve sonrası değişkenler ve ilişkilerinin farklılığı incelenmiştir.

5. SONUÇLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME

Bu bölümde ,diğer bölümlerde kavramsal ve analitik olarak ele alınan konular aracığıyla genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Örnek araştırma ve çalışmaların sonuç ve değerlendirmeleri bu çalışmanın değerlendirmeleriyle karşılaştırılmaktadır.

Örnek araştırmadaki sosyo-ekonomik ve yapısal benzerlik gösterebilecek bir bölgeyle örneklem bölgesinin kritik edilerek karşılaştırılması, başlangıçta tanım, kuram ve geliştirilerek yararlanılan modelle anlatılan insan-çevre-kalite bağlantısının deprem konutları için farklılaşmasının sebeplerini anlamaya olanak sağlayacaktır.

5.1. Bulgular

Bu çalışmada örneklem olarak seçilen deprem bölgesindeki konutların kalitesi (a) tasarım kalitesi , (b) fiziksel konfor koşulları, (c)yapım kalitesi, (d) sosyal etkileşim parametreleri bağlamında beklentilerin, değerlerin, ve memnuniyetin bu kalite parametreleriyle irdelenebileceğini göstermektedir.

Ancak bu kavramların kullanıcıların demografik ve sosyo-kültürel yapısına göre farklılık gösterdiği fark edilerek, kullanıcıların demografik ve sosyo-kültürel yapıları da incelenmiştir. Sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerin farklılığının beklenenden farklı bir kalite kavramı ve beklenenden farklı bir kalite anlayışı değişimine yol açtığı görülmüştür.

- Konut ve çevresi genel değerlendirmesinde kötü, en kötü gibi sıfatların kullanılmadığı vasat değerlendirmesinin ise yapılan örneklemde konut için % 17 oranında , konut çevresi için ise % 39 oranında yapıldığı belirlenmiştir.Bu durum örneklem bölgesindeki genel memnuniyetsizliğin sosyal donatı eksiklikleri dışında ,bulunduğu çevreden değil konut nitelikleri yetersizliğinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Tablo 5.1. Değişkenler ve genel değerlendirme sonuç tablosu

▪ Kalıcı konutu ikinci konut olarak kullanan kesimin konutu devamlı kullanmamaları yönetimsel ve fiziksel çevre problemlerin ortaya çıkmasını,dolayısıyla sosyal bir çatışmayı ve aynı çevrede yaşaması zor olan bu iki kesimin birlikte yaşamayı reddetmesini ortaya çıkarmıştır

▪Özellikle ortak kullanım alanlarında çarpıcı bir şekilde ortaya çıkan ısınma sorunu ,kullanıcıların sosyal ve yönetimsel bir bütünlük oluşturamamasının yanısıra, planlamadaki kullanıcı bilgisi ve tespitinin eksikliğinin bir sonucudur.

Şekil 5.1. Konut Bloğu Ortak Kullanım Alanı

Şekil 5.2. Konut Bloğu Ortak Kullanım Alanları Perspektifleri

- Örneklem bölgesindeki kullanıcıların çoğunluğun aslında şehir merkezinde değil, bulundukları çevrenin sosyal ve fiziksel özellikleri düzeltildiği takdirde bulundukları çevrede yaşamak istedikleri bulgular arasında yer almaktadır.

- Örneklem bölgesinde kullanıcıların birçoğunun temel ve çevresel gereksinmeler düzeyindeki beklentilerini tam anlamıyla olmasa da karşılandığı ,komşuluk ve sosyal donatı beklentilerinin hiç karşılanamadığı anlaşılmaktadır.

- Yapılan alan çalışması; 17 ağustos 1999 Kocaeli depreminin;depremi en siddetli şekilde yaşayan kesimin, eski konut komşuluk ilişkilerini ve sosyal donatılarını çok iyi olarak değerlendirdikleri için, depremde çok hasar aldığı ve yapım kalitesi düşük olduğu halde eski konutlarını kaliteli olarak nitelendirmeleri sebebiyle, kalite kavramında parametrelerinin önem seviyelerinin değiştiğini göstermektedir.

- Kalıcı konut yapımında konut üretiminden ayrı düşünülen, genellikle sonradan planlana ve uygulanan alt yapı ve sosyal tesis uygulamalarının konut üretimiyle eş zamanlı devam etmesi gerektiğini düşündürmektedir.

- Kalıcı deprem konutu uygulamalarında farklı taleplere cevap verebilmek için farklı ve denenmemiş zor plan tipleri uygulanmıştır, bu durum yapım sürecini ve kalitesini etkilemiştir dolayısıyla memnuniyeti direkt etkilemiştir.

- Kalıcı afet konutlarının sayı ve yapım süreci konularının çok fazla gündeme gelmesi ve ön plana çıkması sonucunda planlama ve yapım süreçlerinde konutların sosyal ve fiziksel kaliteleri yeterince tartışılamaması beklenmeyen bir memnuniyet sebebi olarak ortaya çıkmıştır.

- Binaların aşırı geometrik şekillerinin ve bu geometrilerin birleşimlerindeki detayların yapım aşamasındaki güçlükler nedeniyle yapım kalitesini düşürdüğü gibi, binaların esnek kullanılmasını engelleyerek balkon ,giriş kapısı ve blokların ortak kullanma mekanlarındaki yapılmak istenen değişikleri imkansız yada kullanışsız yapmaktadır.Örneklem bölgesinde sıkça rastlanan balkon kapama örneklerinin balkonların yay formunda olması ve birleşimindeki hatalar yüzünden başarısız ve kötü örneklerdir.

Şekil 5.3. Konutlarda Yapılan Değişiklikler:Balkon Kapama Örnekleri

2. Öneriler

Depremden en çok zarar gören kesimlerden biri yasadışı yollardan konut ihtiyaçlarını karşılayan kesim olmuştur.Deprem sonrası yapılan çalışmalar için önerilerin yanı sıra deprem öncesi alınabilecek tedbirleri de tartışmak bu açıdan gereklidir.

Yasadışı yollardan konut edinen bu kesimin konut talebini imar affi çıkarmak yerine, planlı bölgelerde kendi konutlarını yapabilmeleri için düşük kredili konut yardımı ve mühendislik hizmetleri sağlayarak yada kullanıcıların katılımıyla yapılabilecek konut sistemleri önerilmektedir.

- Afet konutlarında kalite sorununa organizasyon ve tasarıma yönelik çözümlerle, maliyet arttırmakla, yanıt bulmak olasıdır; fakat bu araştırmadaki kullanım sonrası değerlendirme sonuçları, kullanıcının yaşam ve konut kalitesine ilişkin gereksinmelerin ve görüşlerin, sosyal ve kültürel farklılıklar nedeniyle tek bir formüle indirgenemeyeceğini göstermektedir.

- Mevcut konut nitelikleri, sahibiyet ve yasal durumları incelenerek, toplu konut talepleri ve gerçek ihtiyaçları doğru bir biçimde ortaya çıkarılacak bir tapu sistemi oluşturulması, olası afetler sonucu hak sahiplikleri ve önceliklerinin belirlenmesi gibi çalışmaların bu sistemlere uygun bir şekilde yapılmasının faydaları düşünülmelidir.

- Planlama sürecinde farklı ihtiyaçlara cevap vermek için farklı plan, tip gibi fiziksel uygulamalarda çeşitlilik sağlamaya çalışmak yerine, planlamada farklı organizasyonlara baş vurarak öncelikle gerçek ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılayarak, diğer hak sahipleri için farklı çevrelerde yada farklı koşullarda çözümler üretmenin yararlığı tartışılmalıdır.

- Uygulanan afet konutlarında değerlendirme çalışmaları yapılması yoluyla kullanım sonrası problemlerin ortaya çıkarılmasının bir sonraki planlama ve tasarım evresinde bu verilerin yeni tasarımlardaki olumlu etkileri incelenebilir.

İmar planlarında olası afet yerleşimleri de düşünülerek, şehircilikle ilgili çalışmalarda olası yeni yerleşim yerlerinin de göz önünde bulundurulmasının yararları düşünülmelidir.

▪ Anket sırasında yapılan sohbetler sırasında, kullanıcıların gelecekte edinecekleri konutların yapım aşamasında rol almak istedikleri görülmüştür. Bu durum ileride yapılacak kalıcı deprem konut üretim sürecinin kullanıcıların da katılmasını sağlayacak şekilde yeniden örgütlenmesinin; hanehalklarının yaşadıkları konut ve çevresiyle ilgili memnuniyeti arttıracağını düşündürmektedir. Eşit hak olarak sunulan kalıcı konut ve ev yapım kredisinin eşitlenmesiyle ve kalıcı konut bedellerine yakın bir bedelle geciken imar planlarıyla birlikte sunulması, yetersiz yardım kredisi alan depremzelerin kaçak ve kalitesiz konut üretimi yapmasını önleyici tedbirler olabilir.

5.3. Tartışma

Bu çalışma; bir çok kalıcı deprem konutu bölgesinden farklı olarak kalıcı konutu ikinci konutu şeklinde kullanan farklı bir sosyo-ekonomik grbubu içeren bir yerleşmede yapılmıştır. Afet konutlarındaki kalite soorunlarının daha geniş bir çerçevede ele alınabilmesi için; değişik sosyal ve fiziksel yapıdaki deprem sonrası kalıcı konutlarının da olduğu göze alınarak farklı örneklemler üzerinde de alan çalışmaları yapılması gerektiği düşünülmektedir.Yapılacak bu çalışmaların sonuçlarını birleştirilmesiyle; kalıcı konut kullanıcılarının kalite sorunların belirlenebilebileceği, organizasyon, tasarım ve uygulama ile ilgili hataların tekrar edilmeyerek, olası afetler sonrasında daha geniş boyutlu davranışlar sergilenebilir.

Bu çalışmanın bu alanda yapılan, tanımlayıcı çok faktörlü ve geniş kapsamlı bir çalışma olması nedeniyle, bir ölçüde etkili olan bütün değişkenlerin ilişkilerini görmek, incelemek, ve ilşkilendirerek önceki değişkenlerin ilişkileriyle karşılaştırmak amaç olmuştur. Çalışmanın kapsamı içinde ele alınan tüm değişkenler, derin bir şekilde ele alınamamakta ise de, bu konuyla ilgili bir tartışma başlatabilir.

Geniş kapsamlı olacağı düşünülerek başlanan bu çalışmada, örneklem bölgesindeki kişi yoğunluğunun beklenin çok altında olması nedeniyle arzu edilen kişi sayısına ulaşılamamış ancak elde edilen verileri, ayrıntılı analizler, kişisel gözlem ve algılar vasıtasıyla ifade edilen sonuçları ortaya çıkarmak mümkün olmuştur.

Sonuç olarak kalite kavramının ve sorunlarının çok çeşitli olması ve tez bölgesinin sınırlı olması nedeniyle bu çalışmanın devamında farklı kalıcı konuıt yerleşim

bölgelerinde yapılacak değerlendirme çalışmalarına yol gösterici nitelik taşıyabilmesi açısından bu tezin kullanılabilirliği ümit edilmekte ve kalıcı deprem konutları ve yakın çevre kalitesinin daha iyiye ulaştırmak, ve bu konutların kullanılabilirliğini sağlamak açısından önemli bir girişim olduğu düşünülmektedir**.**

KAYNAKLAR

Adam, M., 1986. "Toplu Konut Çevrelerinde Kalite" *Sempozyuuu TÜBİTAK,* YAE Yayınları 26-27 Mayıs, s:33-45.

Alexander, C., 1965. "A city is not a Tree", *Architectural Forum* Whitney Publications Inc.

Altaş, N.E., 1995. "Toplu Konutlarda Çevre Demetimi" *Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayışları Sempozyumu* İ.T.Ü. Haziran, s:200-202.

Altın, S.E., 1997. "Toplu Konut ve Kimlik", *Y.Lisans tezi,* İ.T.Ü.

Altman, I., Zube, E., 1989. "Public Places and Spaces", New York: Plenum Press, c.

Bozkurt V., 1999. "Deprem ve Toplum" *"Bursa'da Deprem Olursa" Paneli* İzleyicileri Üzerinde Uygulamalı Bir Araştırma Yayını

Çerçi, S., 1997. "Konut Yakın Çevresinin Kullanıcı Bilişsel Duygusal ve Davranışsal Parametrelere Bağlı Olarak Değerlendirilmesi", *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. s:

Dülgeroğlu, Y., Aydıncı, S., Pulat Y., 1996. "Toplu Konut Uygulamalarında Niteliksel Değerleri Araştırmaya Yönelik Bir Çevre Analizi, *T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Konut Araştırmaları Dizisi* 4.

Ersoy, H.Y., 1994. "Yapı Biyolojisi", İnsan, yapı ve çevre, *Yapı Dergisi* sayı: 146, s:56-60

Eube, E., Moore, G., 1991. "Advances ın Environment, behavior and design''

Francescato G., vd., 1989. "Evaluating The Built Environment from then Users' Point of View", An Anttittudinal Model of Resisdential Satisfaction Building Evalution. Preiser, Wolfgang F.E. New York Plenum.

Habraken, N.J., 1972. "Supports-An Alternative to Mass Housing", (Tr. B. Valkengurg). *Ariba-The Architectural Press,* London. s: 6.

Hınrıch, C., 1985. "Designing the Design Coalition Team-Owner". *Proceedings of the International Design Participation Conference,* Vol. 1, April. s: 236.

Ittelson, W.H., 1973. "Enviramental Perception and Contemporrary Perceptual Theory" Enviranment and Cognition, W.H. İttelson (ed.), Seminer Press, İnc., Newyork, Doublesay, ss. 1-20

İnceoğlu, M., Uraz, T.U., 1995. "Konut Yakın Çevresi Açık Alan Tasarımında "Nitelik" Boyutunun İrdelenmesi". *Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite. Arayışları Sempozyumu*. İ.T.Ü. Haziran. s: 122-127.

Kahvecioğlu,H.L., 1998 "Mimarlıkta İmaj:Mekansal İmajın Oluşumu ve Yapısı üzerine bir Model". *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. s:87-88.

Kırk, S.J., & Spereckelmeyer, K., F., 1988. "Creative Design Theory, Research and Practice", John Wiley & Sons, s:185-186.

Krıer, R., 1988. "Architectural Composition", Rizzoli, Newyork, NY.

Kuloğlu, N., Assasoğlu, A., 1995. "Geleneksel Yapılarda İyileştirme Çalışmalarının İşlevsel ve Estetik Boyutları" İ.T.Ü., Haziran, s: 346-347.

Lawrence, R.J., 1987. "Housing, Dwelling and Homes. Design Theory, Research and Practice", John Wiley and Sons. England. s: 159-161.

Lynch, K., 1960. "The Image of The City" Cambridge; Harward University" Pres, 1960.

Michelson, W., 1987. "Methods in environmental and behavioral research "Edited By Robert B.Bechtel, Robert N. Morans, William Michelson New York: Van Nostrand.

Mirzai, S., 1995. "Kentsel Çevre Kalitesi Olarak Yenilenme ve Çeşitlilik" *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. s:5-15.

Öney, E., 2002. "Plansız Yerleşmelerde 17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi Sonrası Konut Tercihlerinin Analizi, Reşitpaşa Örneği", *Y.Lisans Tezi*, İ.T.Ü. s:

Özsoy, A., 1995. "Toplu Konutlarda Kalite ve Sürdürülebilirliği" *Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayışları Sempozyumu.* İ.T.Ü. Haziran, s:209-214.

Özsoy, A., Altaş, E., Pulat, G., 1995. "*Toplu Konutlarda Davranışsal Verilere Dayalı Nitelik Değerlendirmesi*" Proje No: intag 102. İstanbul s:102.

Pultar M., 1994. "*Konutta Kalite Kavramı*" Mesa Mesken Sanayii A.Ş.Yayınları Derleyen:Teoman Aktüre

Rapoport, A., 1977. "Human Aspects of Urban Form", Pergamon Press, Oxford. England.

Rapoport, A., 1980. "*Cross-Cultural Aspects of Environment Design*", Vol: 4 New York Plenum Press, s:10

Rapoport, A., Wohlwill, J., 1985. "Thinking About Home Environments: A Conceptual Framework". Home environments Advance in Theory and Research. Altman, I and Werner, CM. s: 255-286. Plenum Press, New York, USA.

Sanoff, H., 1991. "Visual Research Methods in Design, Van Nostrand Reinhold, New York, USA

Schulz, C., 1966. "Intentions Architecture, Grondahl and Son", Oslo.

Sey, Y., 1994. "*Konutta Kalite ve Maliyet*" Mesa Mesken Sanayii A.Ş.Yayınları Derleyen:Teoman Aktüre

Sımond, JO., 1961. "Landscape Architecture Mc Graw-Hill Co. s: 50

Songur, A., 1996 "Konut Morfolojisinin Kullanıcı Memnuniyeti Üzerindeki Etkilerinin Analizi", *Y.Lisans Tezi*, İ.T.Ü.

Suher, H., 1996. "*Şehircilik*", İ.T.Ü. 1996.

Tülbentçi, T., 1988. Yapı Üretiminde Toplam Kalite Yönetimi ve Kerpiç Yapı Üretiminde Uygulanması, *Y.Lisans Tezi* İ.T.Ü. s:

Velioğlu, S., 1993. "Dış Mekan Yaşantısına Bağlı Olarak Mimari Ölçekteki Fiziksel Biçimlerinin Değerlendirmeye Yönelik Bir Model" Mimar Sinan Üniversitesi, *Doktora Tezi*, İstanbul, s:29.

Weıdemenn, S., Anderson, J.R., 1985. "A conceptual Fromework for Residential Satisfaction" Home Environments. Altman ve Werner Newyork, s: 157.

Yürekli, H., Sağlamer, G., Çağdaş, G., Yürekli, F., Evaluating The Quality Of a Coporative Havsing Schema, *5th İnternational Research Conference on Housing, Montreal,* 7-10 July 1992.

EKLER

EK A.1:

YALOVA-SUBASI DEPREM KONUTLARI KONUT MEMNUNIYETI

ARASTIRMASI FORMU

Blok tıpı	Dairenin Bulundugu Kat	Daire No	Baktıgı Yön	Manzara
Tıp1 Tıp4	Zemın 1 2		1.Kuzey 2.Guney 3.Dogu 4.Batı	1.Var 2.Yok

1.Adı-Soyadı
2.Cinsiyeti
3.Yaşı
4.Mesleği
5.Aile Fert Sayısı
6.Konutununuzda ne zamandan beri kalıyorsunuz?
( ) 0-6 ay ( ) 6 ay bir sene ( )1 sene ve üstü

7.Kolay komşuluk kurabildiniz mi?
( )evet ( ) hayır

8.Konutunuzu nasıl buluyorsunuz?
( ) .Mükemmel ( ) İyi ( ) Vasat ( ) Kötü ( ) Çok kötü

9.Bu konutta daha ne kadar oturmayı planlıyorsunuz?
10.Gelirinizle karşılaştırdığınızda aylık yakıt harcamanızı nasıl buluyorsunuz?
( )Düşük ( ) Normal ( )Yüksek ( ) Çok yüksek

11.Eski konutunuzdaki sahibiyet durumunuz?
( )ev sahibi ( ) kiracı

12.Eski konutunuzun büyüklüğü?
( )küçük ( ) büyük ( ) orta büyüklükte

13.Eski konutunuzdan şehre ulaşım durumu?
( )kolay/yakın ( ) zor/uzak

14.Eski konutunuzdaki sosyal ve komşuluk ilişkilerinden memnunmuydunuz?
( )evet ( ) hayır

15.Eski konutunuzu kaliteli bulurmuydunuz?
Neden?.....
16.Ekonomik imkanlarınız olsaydı baska eve taşınmayı düşünür müydünüz?
( )evet ( ) hayır

Neden?.....
.....
17.Oturduğunuz konutta beğendiğiniz özelliklerden beşini lütfen lütfen önem sırasına göre yazınız(Şıkları okuyun)

( ) 1.Yeni olması
( ) 2.Rahat ve Kullanışlı olması
( ) 3.Manzaralı olması
( ) 4.Bulundugu yerin güzel olması(Subaşı mevkii)
( ) 5.Dairenin apartmandaki konumu(baktıgı yön ve kat)
( ) 6.Saglam olması
( )7.Kaliteli malzemelerle yapılmıs olması
( )8.Yapım kalitesinin iyi olması
( )9.Dairenin büyük olması
( )10.Odalarının çok olması

18.Oturdugunuz konutla ılgılı sikayetleriniz nelerdir?Önem derecesine göre 3 tanesini sıralayınız(Şıkları okumayın)

( )1. Odaları küçük
( )2.Balkon az/yetersiz
( )3.Şehre çok uzak,ulaşım yok
( )4.Yapım kalitesinden kaynaklanan hatalar var
( )5.Odalar ısınmıyor/çok ısınıyor
( )6. Kullanılan malzeme kalitesi düşük
( )7. Rahatsızlık duymuyor
( )8.Diğer(Belirtiniz).....

19.Konutunuzla ilgili görüşlerinizi belirtirmisiniz?(Şıkları tek tek okuyun anında aldığınız yanıtı işaretleyin)

	Çok Memnun	Memnun	Orta	Memnun değil	Hiç Memnun değil
Oda büyüklüğü	☐	☐	☐	☐	☐
Kolay/ucuz ısınma	☐	☐	☐	☐	☐
/iyi izolasyon	☐	☐	☐	☐	☐
İyi tasarlanmış	☐	☐	☐	☐	☐
Sıcak rahat yuva havası	☐	☐	☐	☐	☐
İyi yapılmış sağlam	☐	☐	☐	☐	☐
Görsel mahremiyet	☐	☐	☐	☐	☐
Yeni/Modern	☐	☐	☐	☐	☐
Geliştirmeye/eklemeye müsait	☐	☐	☐	☐	☐
Genellikle mutluluk verici	☐	☐	☐	☐	☐
Akma/rutubet/kir	☐	☐	☐	☐	☐
Konutun estetik kalitesi	☐	☐	☐	☐	☐
Binanın rengi/ dokusu güzel	☐	☐	☐	☐	☐
Bina içi sessizliği/gürültü	☐	☐	☐	☐	☐

20.Konutunuzun bulunduğu çevreyi nasıl buluyorsunuz?
1.Mükemmel 2.İyi 3.Vasat 4.Kötü 5.Çok kötü

21.Konutunuzun bahcesindeki açık oturma mekanlarını kullanıyormusunuz?
( )evet ( ) hayır

22.Çevrenizde ek olarak hangi hangi tür sosyal tesislerin olmasını isterdiniz?
( )Eğitim
( ) Spor tesisleri
( )Kültür tesisleri
( ) Alışveriş yerleri
( ) Ek ulaşım seferleri
( ) Eğlence

23.İşe nasıl gidiyorsunuz?
( ) özel oto ( ) otobüs ( )yaya ( ) servis ( )birden çok

20.Oturduğunuz konutu ve çevresini özellikleri açısından yine ölçek soruları yardımıyla değerlendirirmisiniz?(değişik özellikler sıfat çiftleri kullanılarak verilmektedir.5ve 4 numaralar sol taraftaki sıfatın,1 ve 2 numaralar sağ taraftaki sıfatın derecesini göstermektedir 3 numara ise sol ve sağ baştaki sıfatın eşit derecede olduğu ikisinin ortası anlamına gelmektedir

	Çok İyi	İyi	Orta	İyi değil	Hiç İyi değil	
Planlı ve düzenli Plansız/Düzensiz	☐	☐	☐		☐	☐
Bakımlı	☐	☐	☐	☐	☐	Bakımsız
Ferah	☐	☐	☐	☐	☐	Sıkışık
İlginç Özgün Sıkıcı/Sıradan	☐	☐	☐		☐	☐
Sağlam	☐	☐	☐	☐	☐	Sağlam Değil
Güvenli	☐	☐	☐	☐	☐	Güvensiz
Yapım kalitesi iyi	☐	☐	☐	☐	☐	Yapım k. kötü
Mimari güzel	☐	☐	☐	☐	☐	Mimari kötü
Nezih/Ayrıcalıklı Alalade/Ayrıcalıksız	☐	☐	☐		☐	☐
Sosyal olanaklı olanaksız	☐	☐	☐	☐	☐	Spor
Sessiz/Sakin Gürültülü/Hareketli	☐	☐	☐		☐	☐
Yeşil alan çok az	☐	☐	☐	☐	☐	Yeşil Alan

25.Konutunuzun bulunduğu çevre ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz(şıkları tek tek okuyun)

	Yeterli	Yeterli Değil

1.Bina dışından gelen gürültü
2.İyi komşular
3.Manzara /İyi konum/yön
4.Güneş ışığı ve ısısı
5.Kent merkezi/sosyal tesislere yakınlık
6.Sosyal tesislerin çeşitlilik/büyüklüğü
7.Ulaşım kolaylığı
8.İşe yakınlık/uzaklık
9.Okullara yakınlık/uzaklık
10.Arkadaş/akrabaya yakınlık/uzaklık
11.Bahce
12.Park/Oyun alanı

26.Evinizde bir değişiklikte bulundunuz mu?

( )evet ( ) hayır

27.Şimdiye kadar konutunuzda ne tür değişiklikler ve ek düzenlemeler yaptınız/yapmak isterdiniz?(Şıkları okuyun)

	yapılan değişiklik	yapılmak istenen değişiklik
1.Yer döşemesi		
2.parke		
3.halı		
4.Dolap ekleme/çıkarma		
5.Doğrama değişıkliği		
6.Panjur/kepenk		
7.Tesisatla ilgili değişiklik		
8.musluk		
9.elektrik malzemeleri		
10.su tesisatı		
11.Banyoda düzenleme		
12.Kat kaloriferi		
13.Su deposu		
14.Küvet ekleme		
15.Duvar/taban		
16.Fayans		
17.Alçı tavan		
18.Balkonu içeri alma ,oda veya mutfak genişltme		
19.Diğer(belirtiniz.....		

28.Kaliteli bir konut sizce nasıl olmalı?

.....

29.Aşağıdakilerden hangisine sahipsiniz?

( ) Çamaşır makinesı
( ) Bulaşık makinesi
( ) Buzdolabı
( ) DVD
( ) Araba
( ) Bilgisayar

30.Başka bir yere taşınmak isteseydiniz aşağıdaki seçeneklerden hangisine sahip bir konuta gitmek isterdiniz?

( ) Daha büyük bir ev

( ) Sosyal olanakları ve çevresi daha iyi bir çevre

( ) Yapım kalitesi ve işçiliği daha iyi bir bina

( ) Estetik açıdan daha güzel bir bina

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Ankara'da doğdu,Orta ve Lise Öğrenimini Adana Anadolu Lisesi'nde(1995) tamamladı, aynı yıl İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi girme hakkı kazandı .1999 senesinde Lisans eğitimini tamamlayarak İstek Vakfında mimar olarak çalıştı. 2000 senesinde ,İmar Bakanlığı'nın yaptırdığı 'Yalova-Subaşı Kalıcı Deprem Konutları' inşaatında Çolakoğlu İnşaat Turizm.Ltd.Şti.firması bünyesinde yapılan 762 konutluk deprem konutu şantiyesinde , teknik ofis şefi ve şantiye mimarı olarak çalıştı. 2001 senesinde İtalyada özel bir mimarlık bürosunda tasarım ve uygulama projelerinde çalıştı.

Halen Metex Design Group C.S.&Associated Architects –Assisi yi temsilen , İtalyada uygulama projeri çalışmalarında bulunduğu önemli şantiyelerde mesleğine devam etmektedir.